

ГОРА

110 години

10/2009

3⁰⁰ лв.

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL MS 441 - професионален моторен трион от ново поколение

Двигателна технология с висока мощност, съчетана с нисък разход на гориво, дълготрайна филтрираща система с предфилтриране, изискваща минимална поддръжка - това са само част от елементите в

оборудването на новия професионален моторен трион STIHL MS 441, които го превръщат в перфектния инструмент за отглеждане на горски насаждения. Комбинацията от иновационна

антивибрационна система и специална верига с ниско ниво на вибрациите е гаранция за изключително точното му водене при рязане и комфортна работа с минимално усилие. Но това далеч не е всичко,

което той може да предложи на професионалистите. За да се запознаете отблизо с него и останалите модели моторни триони на STIHL, посетете най-близкия дилър на STIHL или www.stihl.bg

Какво й трябва?

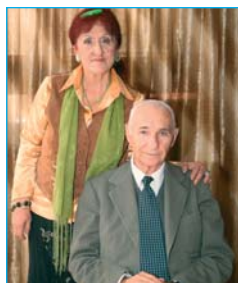
Изпращаме една година, която бе „раз-
рязана“ на две коренно различни по уп-
равленски маниер полугодия. През пър-
вото се харчеха „излишъци“, а през вто-
рото излишни се оказаха дори новогодиш-
ните тържества и поздравителните картич-
ки.

Горският сектор бе приобщен към земе-
делския, но отново показа, че има по-
тенциал и жизненост дори и при криза, съ-
четана с промени. Приходите, които бя-
ха планирани преди година, са преизпъл-
нени.

Приходите към държавния бюджет за през
новата 2010 г. - не трябва да има съмне-
ния, също ще бъдат достигнати. Защото
горите са система със 130-годишен опит,
която успя да се пребори с над 2000 по-
ройни водосбора в страната, която про-
изведе и съхрани в националната горска
банка 600 млн. м³ дървесина, която въз-
пита в десетки поколения безпрецедент-
на вярност към зелената емблема. Пре-
живявала е както кризи, така и реформи.
Отричала е негативното, приемала е по-
зитивното. Учила се е от европейския и
световния опит, но и светът се е прекла-
нял пред нейните постижения.

Какво й трябва сега?

Дали отговорът не се крие в чувала на Дя-
до Коледа, или в него - заради кризата,
няма подаръци...

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@dag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg
(Вогещ на броя)

Предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/Б. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@dag.bg

ВІС ТТВВВВ22
ІВАН ВВ39 ТТВВ 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
27.11.2009 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подобна информация за дейността на Изпълнителната агенция
по горите може да намерите на Интернет адрес www.dag.bg

В броя

- 2 Интервю - Инж. Бисер Дачев - изпълнителен
директор на ИАГ: Очаква ни динамична година
- 4 Дискусия: Предизвикателства и промени в горите
- 7 Частните гори - Реален опит за национален проблем
- 12 Интервю - Доц. Иван Палигоров - председател на СЛБ:
Да защитим интереса на лесовъдите
- 14 100 години ПГГСД „Сава Младенов“:
верни на вековната традиция, с поглед в бъдещето
- 16 Природен парк „Витоша“
на 75 години: хората за природата
- 19 Юбилей - Инж. Христо Вџовски на 90 години
- 20 Годишнини - 100 години от рождението
на проф. Боян Захариев
- 21 Подписани бяха първите проекти по „горските мерки“ от
Програмата за развитие на селските райони
- 22 Достойно изпълнен дълг
- 24 Гост на редакцията - Елена Хайтова -
Вървят ли двама на дълъг път
- 26 Годишно съдържание 2009

На корицата

Художник Вера СТАНИШЕВА

През тази година се използват репродукции на картини
от автори, завършили Лесотехнически университет

CONTENTS

- 2 Interview - Biser Dachev - an executive director of The
Executive Forest Agency: A dynamic year is coming
- 4 Discussion - Challenges and changes in the forests
- 7 The private forests - A real experience from a national
problem
- 12 Interview - Ass. Prof. Ivan Paligorov - a chairman of
UBF: Let's protect the forester's interests
- 14 100 years PSFW „Sava Mladenov“: True to the
century-old tradition, looking ahead
- 16 75 years Nature park „Vitosha“: people for the nature
- 19 Anniversary - Hristo Vachovski turns 90
- 20 Anniversary - The hundred anniversary of prof. Boian
Zahariev
- 22 Duty praiseworthy done
- 24 Editorial office's guest
- 26 Annual contents - 2009

Инж. Бисер ДАЧЕВ - изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите, пред сп. „Гора“

ОЧАКВА НИ ДИНАМИЧНА ГОДИНА

Инж. Бисер Дачев е роден на 23.11.1965 г. в София. Средно образование получава в Националната математическа гимназия, а висше - в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „Биология“. Започва работа през 1991 г. в Горско стопанство - Земен, където е технолог и главен технолог до 1996 година. До началото на 1997 г. е главен инженер в ГС - Осогово. В края на същата година е назначен за управител на „Струма лес“ ЕООД - Кюстендил, а впоследствие става директор на ДП - Земен.

През 1997 г. завършва Лесотехническия университет, специалност „Горско стопанство“.

От 1999 до 2001 г. е началник на Регионалното управление на горите в Кюстендил, след което до 2004 г. е началник на отдел „Ловно стопанство“ в НУГ. След това работи на частна практика до 2006 г., когато става щатен секретар на Асоциация „Български дивеч“.

От 20 август 2009 г. е зам.-председател на Държавната агенция по горите, а от 23 октомври е изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните. Семеен, с едно дете.

- Инж. Дачев, от 23 октомври 2009 г. Държавната агенция по горите бе преобразувана в Изпълнителна агенция към министъра на земеделието и храните. Като изпълнителен директор на новата агенция бихте ли обобщили какво става в горския сектор след тази промяна?

- Преобразуването на Държавната агенция по горите в Изпълнителна агенция към земеделското ведомство бе заявено още при структуриране на новото правителство на Република България и това се осъществи с Постановление № 246 на Министерския съвет от 15 октомври. Изпълнителната агенция по горите е юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити по бюджета на Министерството на земеделието и храните. Принципатът по отношение на разпореждането с държавната горска собственост е министърът на земеделието и храните, както бе и през годините от 1997 до 2008 година. Знаем, че в Европа няма аналог на самостоятелно горско ведомство, като всяка държава определя в зависимост от специфичните особености на своите гори съответната политика и законовата рамка за нейното осъществяване. Факт е, че всички държави от Европейския съюз, включително и новоприетите, вече имат утвърдена политика и работеща законова уредба. Оказва се, че нашата страна е може би единствената, в която отново предстои да се реформира горският сектор, при това съществено, за да се доближим най-сетне до моделите в европейските страни. Това, вече 20-годишно, многократно променяне на концепциите за развити-

ето на горския и ловния сектор в България оказва негативно влияние както за стопанисването на горите, така и за лесовъдската колегия. Все още не е изяснено точно и ясно мястото на контролните и стопанските субекти, на различните видове собственост, която отдавна е юридически факт, на държавните и на частнопрактикуващите лесовъди, на ползватели, арендатори, добивници, потребители и на всички, свързани по един или друг начин със стопанисването, опазването и използването на горските промишлени и непромишлени ресурси. В крайна сметка конфликтите като че ли преобладават в сравнение с разумните взаимоотношения и коректни партньорства. Необходимо ли е да коментирам защо спират дървопреработващи предприятия при наличието в момента на почти 600 млн. куб. м дървесина и доколко кризата е виновна за това? Сега приоритетно правим процедури за осигуряване на дървесина за едрите ползватели и се надявам заводите да отворят отново врати за своите служители и работници. Със създаването на Изпълнителната агенция по горите промяната в сектора вече е факт. В едномесечен срок от влизането в сила на Постановлението на Министерския съвет бе актуализиран Устройственият правилник на Агенцията.

- Водеща тема за системата на горите е как ще приключи финансово кризисната 2009 година?

- С удовлетворение трябва да отбележим, че заложените в разчетите 113 млн. лева в приходната част на Агенцията ще бъдат из-

пълнени. Да припомним, че за полугодieto изоставането на приходите от дърводобива надвишаваше 30 на сто. Август бе преломният месец, през който месечният разчет бе изпълнен 95 на сто. Раздвижването на пазара на дървесина е една от причините за преодоляване на изоставането, но съществена е и промяната на политиката на Агенцията по отношение на предоставянето на повече права и възможности за самостоятелна мениджърска инициативност на ръководителите и колективите на горските и ловните стопанства. През септември и октомври изпълнението надхвърли 105 на сто.

През ноември и декември трябва да приключат преговорите със 178-те наши горски и ловни стопанства. Ще се обсъжда и анализира тяхното реструктуриране. Всяко от поделенията ще представи своите възможности за икономическа ефективност с конкретни цифри и показатели. На всички е ясно, че има горски и ловни стопанства, които не могат да оцелеят.

Амбицията ни е да планираме предстоящите разходи и приходи, за да може, когато се изяснят параметрите на бюджета на ИАГ, да сме готови за посоката, в която да насочим финансовите резултати на системата и отделните поделения. С една дума, от януари 2010 г. ние трябва да сме наясно със състава на Агенцията по места, с икономическия анализ и възможните разчети за приходи и разходи конкретно за всяко поделение на базата на техния персонален коефициент на рентабилност. Горският сектор доказва през тази кризисна година, че е жизнеспособен и това, което му липсва, е неговото оптимизиране като система.

- Промените в Закона за лова и опазване на дивеча вече са факт, но актуалният въпрос е свързан със Закона за горите?

- Няма да коментирам необходимостта от нов Закон за горите, защото в нея всички сме убедени. На 28 октомври бе даден официалният старт на един нов проект, заявен от ДАГ и финансиран от кохезионния фонд по Програма ФАР. Това е проектът „Укрепване на законодателната и нормативната рамка в горския сектор на България за осигуряване на устойчиво управление и многофункционално използване на българските гори въз основа на добрите европейски практики“, който ще се осъществи с партньорството на германското Държавно горско предприятие „Хесен Форст“. Целите на проекта са укрепване на законодателната и нормативната рамка в отговор на текущите промени в целия горски сектор и разработване на стратегическа концепция за развитие на държавния горски сектор и взаимоотношенията му с всички заинтересовани страни. Очакванията са да се подпомогне изработването на действително необходимия и полезен за България Закон за горите, който да трасира пътя за устойчивото управление и многофункционално използване на нашите гори за години напред. Предвижда се в разискванията по проекта да участват поне 200 експерти от различни части на страната. Досегашният опит в нашето законотворчество ни убеди, че при подготовката на нов Закон за горите трябва да се опрем и на добрите европейски практики, което, надавам се, ще се случи по време на работата по този проект.

- Кои са приоритетите пред Агенцията за 2010 година?

- Пред Агенцията сме поставили един много важен приоритет, който е включен и в програмата на правителството: **провеждане на реформа в горския сектор** и гарантиране на опазването и развитието на българската гора. За изпълнението на приоритета са заложили няколко цели и мерки и много действия.

Основна цел е **осигуряване на устойчиво и конкурентоспособно развитие на горския сектор**, в съответствие с принципите за многофункционално стопанисване на горите. За изпълнението на

тази цел имаме предвидени няколко мерки:

- Изготвяне на цялостен законов пакет за оптимизиране на организационната структурата за управление на държавните гори чрез разделяне на обществените и контролните функции от икономическите и стопанските.

- Стимулиране на развитието на националния горскопромишлен комплекс, запазване и създаване на нови работни места.

- Децентрализация на управлението на горските ресурси чрез постепенно предприемане на стъпки за доброволно, икономически, социално и екологично обосновано прехвърляне на права, задължения и отговорности от държавата към регионите и общините.

Друга важна и много актуална цел е **подобряване на защитата и подпомагане на адаптацията на българските гори към климатичните промени**. За нейното изпълнение са предвидени също редица мерки и действия, по важните от които са:

- Подобряване на кадастъра и базата данни за българските гори чрез въвеждане на съвременни сателитни технологии. Приемане на програма за национална горска инвентаризация като общоевропейски метод за контрол на стопанските планове за горите.
- Създаване на междуетапно съвет за научно обслужване, участие в реализиране и внедряване на европейски и световни проекти и инициативи относно превенцията и адаптацията на горите към климатичните промени.

- Приемане на мерки за извършване на дейностите по опазване на горите съвместно с полицейски служби, неправителствения сектор, общините и други.

- Осъвременяване на националния план за превенция и защита на горите от пожари и подобряване на контрола за реализиране на противопожарните дейности в горите.

- Разработване и приемане на съвременни, природосъобразни режими за управление на горите в защитените територии и попадащите в Европейската екологична мрежа „Натура 2000“.

- Провеждане на кампании сред обществеността за разясняване на ползите от горите и съвременните начини за опазването им.

- Прилагане на общоевропейски методи за оценка на недървопроизводствените функции и услуги от горите и на финансовото и функционалното им осигуряване в бъдещ период. Координиране на внедряването на принципа „ползвателят плаща“ за ресурси от горите с останалите заинтересовани ведомства.

- Стимулиране на биологичното производство на продукти и разширяване на екологичните услуги в горските територии.

- Разширяване на дела на оползотворяване на дървесната биомаса от горите за енергийно производство от възобновяеми източници.

- Внедряване на сертификацията в горите като водещ инструмент на общественения контрол и гаранция за многофункционалното им стопанисване.

- Какво ще пожелаете на лесолюбите и горските служители и работници по повод Коледните и Новогодишните празници?

- Преди всичко здраве и непременно - оптимизъм. Периодът, в който живеем и работим, е труден, но се надявам, че именно през новата 2010 година горският сектор и лесолюбите ще намерят своето достойно място в обществото и държавата. Държавата, от своя страна, с нашето активно участие все по-реално ще се приобщава към Европейския съюз, което ще гарантира по-добро бъдеще за България.

24 ноември 2009 г.

Разговора проведе
Борис ГОСПОДИНОВ

Най-опасното е да спреш да работиш

Инж. Веселин НИНОВ - директор на ДГС - Ботевград (РДГ - София)

Реформата ще се прави - това е ясно. Друг е въпросът дали сега моментът е подходящ. Когато някой иска да строи къща, трябва да е сигурен, че има достатъчно пари да я направи, за да стане тази къща по-добра от старата. Нека да бъдат обмислени в детайли промените, защото, ако се решат основните наболели проблеми, нещата ще се получат добре.

При разделянето на функциите мога ясно да си представя какво бих правил и в двете направления. Ако си в стопанско предприятие и не си ангажиран с охраната на горите - ще се концентрираш максимално върху производството, ще търсиш пазари, ще мислиш за ефективността на работата, оптимизиране на разходите и повишаване на приходите. Кое и сега правим и имаме много добри резултати. Затова ме притеснява новото междинно звено, или холдингът, по който сега се дискутира. За мен това звено е една „шапка“ на стопанската дейност. Отгоре някой, който не е стъпвал в съответното стопанство, ще решава каква дейност да води това предприятие, кого да назначава. ИАГ е структура за контрол, а тези междинни комбинати ще бъдат едно паразитно звено, което отново ще преразпределя нещо.

В тази връзка мисля, че и регионалните дирекции по горите трябва да претърпят промяна. В съвременните условия, когато имаме единна информационна система, регионалната дирекция трябва да бъде структура с 1-2 екипа, които да контролират дейността в поделенията, а посредническите им функции между централното управление и държавните горски стопанства да отпаднат. Когато си „от другата страна“ - контролната, трябва да си финансово обезпечен, за да вършиш тази дейност. Тук имам опасения дали при настоящата реформа ще стане това. Хората от инспектората трябва да имат всички условия да си вършат работата и да имат мотивация за това. Ако погледнем полицията, която точно за това е създадена - да опазва, да контролира, виждаме ли добър резултат от дейността ѝ? Не виждаме, защото няма никакви условия, техническо обезпечаване, няма мотивация, няма заплащане. А и как практически няколко инспектори ще обхванат дейността по опазването на горите? Сега в ДГС - Ботевград, сме мобилизирали целия личен състав за охраната, за да има резултат. А това са 22 горски стражари, 4 помощник-лесничей, 4 старши лесничей, 2 заместник-директори и аз като директор. Имаме видим напредък в сравнение с преди, но е много трудно. Затова при разработването на новия Закон за гори-

те, точно във връзка с опазването на горите, трябва да залегне нов принцип - годишната инвентаризация. Да се подходи чисто икономически - хората, ангажирани с охраната, да носят материална отговорност за горския ресурс в съответния участък. Има ли такава отговорност, горският ще спи в гората, но един кубик няма да бъде откраднат! Това обаче може да стане само когато този горски е осигурен с всичко необходимо и е мотивиран с висока заплата. По въпроса за намаляване на броя на горските стопанства смятам, че територия под 10 000 ха е нерентабилна.

Продажбата на горите от държавния горски фонд принципно поддържам. Защото може да има добър ефект. Има гори на такива месторастения, където трябва да се вложат много пари, и ако държавата ги няма, може би някой друг ги има. Добър пример за това са концесиите на ловните участъци и стопанства.

В настоящия преходен етап виждам две опасности, които могат да ни разрушат като колегия. Разработвайки новия закон, трябва да вземем най-доброто от европейската практика, но да не се откъснем от българската реалност. Докато законът се пише, е много важно „отгоре“ да се вземат адекватни моментни решения. А по-малко да не се бездейства и да се изчаква „какво ще стане“. Най-опасното, най-страшното нещо за мен е да спреш да работиш. Директор съм от година и половина и за това време стопанството се стабилизира. До края на ноември са добити и реализирани 28 000 м³ дървесина и, с много малки изключения, нямаме забавени плащания. Принцип при продажба за всички клиенти е единната пазарна цена на дървесината от склад. Намираме пазар, изнасяме и зад граница - в Гърция, Македония и Италия. Имаме идеи да започнем и други дейности като производство на фиданки и озеленяване, туризъм, да направим парк близо до града, където да бъде представено голямо природно разнообразие.

Реално отделяне на контролната от стопанската дейност

Инж. Юри МИКОВ - директор на ДЛС „Витиня“ (РДГ - София)

Реформите изискват много действия и от нагласата на всеки - повече да поработи, ще дойде и успехът в тяхното осъществяване. Доста години вече много говорим, а малко правим. Това, което ни е нужно сега, е реалното, а не теоретичното отделяне на контролната от стопанската функция.

Централно управление. В България няма друга държавна агенция, която да се самоиздържа, затова и ИАГ като държавен орган трябва да се издържа от бюджета на държавата. ИАГ трябва да остане независима, чисто държавна структура на издръжката на консолидирания държавен бюджет. Това е необходимо, за да не може контролния да зависи от резултата, постигнат от стопанската дейност.

ИАГ да е малко, стегнато централно горско управление, с контрол-

ни функции, в което е събран капацитетът на лесовъдството. Контролът, който то ще упражнява, трябва да е само лесовъдски. Не е нужно парите на сектора да се „разхождат“ отдолу-нагоре и после под някаква форма да идват обратно.

Предприятията трябва да се откъснат от централизацията. Колкото по-децентрализирана система - толкова по-добре. Толкова по-бързо ще се задействат правилата на мениджмънта на едно предприятие. Не всеки ръководител е готов за риска, но време е, щом си стопанско предприятие по реда на Търговския закон, да поемаш мениджърски риск. Всяко предприятие трябва да работи с една единствена цел - да излезе на печалба. Затова неговата работа е не до оборотна ведомост, а до това как ще съумее да направи своя баланс и съответно да може да го защити в практиката. Печалбата при това положение трябва да остава в предприятието. Този модел работи в Европа, защо да не работи и при нас. Така системата ще се изчисти от трикове, които всеки ръководител е принуден да прави, защото за 20 години станахме „бюджетари“, а какво е да си икономист, забравихме.

Обединяване на стопанските единици. Дали ще бъдат 60 или 150 стопански предприятия в горската системата, няма значение, стига да работят добре като стопански резултат и да спазват закона. Т.е. принципът за обединяването на стопанските единици трябва да бъде само икономически.

Тарифни такси. Трябва да се начисляват, но да остават в предприятието. Ще кажете, че всички ще се втурнат да купуват скъпи джипове и ще раздават премии на персонала. Аз пък ще кажа, че трябва да скъсаме с такова мислене. Парите истинският мениджър ще харчи за това, за което сега все ги няма - за лесокултурната дейност, за ловностопанската дейност, за пътищата и техниката. Приходите от тарифните такси трябва да бъдат предназначени за реинвестиране в отрасъла.

Можем ли да докажем, че държавата добре управлява горите? Не е пречка, а възможност, когато сме в условията на плурализма на собствеността, държавата да се грижи за горите. Когато има „готови“ пари, всеки може да управлява. Но ако няма финансов ресурс за това, еретично ли е да мислим, че можем да продадем някаква част, която тежи на бюджета? Това са милиарди левове, които могат да се вложат в развитие на сектора. Друг вариант - да отдаваме под наем територии, които са необходими за други сектори на промишлеността. В Австрия например не се продават територии от държавен горски фонд, а се отдават за експлоатация - с ВЕЦ-ове горската система има съвместна дейност, пистите са дадени на концесия, хижите, горски домове - под наем. И за водите събират такса.

А защо да не стане със заплащане охраната на частни и общински гори у нас?

Един много положителен момент в съвременното развитие на горите е сертификацията им. Тук също ролята на държавния орган трябва да бъде значително по-активна.

Техника и технологии в горите. За тях просто не се мисли. Изоставаме поне с половин век от Европа. Ако това продължава, никога няма да повишим рентабилността, а без нея няма и печалба. На държавно ниво нямаме концепция и стратегия за съвременни технологии, нямаме държавно решение за пътища. Не използваме и европейски фондове да разрешаваме поне отчасти тези проблеми. Това, което всеки прави в своето предприятие, е работа на парче. Ако обаче чакаме по-добри времена, ще трябва да спрем да работим. В ДЛС „Витиня“ намираме начини - имаме и техника, имаме и собствени работници. Но за това аз като ръководител трябва да знам, че ми е гласувано доверие да управлявам - в пълния смисъл на думата, държавния ресурс по най-добрия лесовъдски, но и икономически начин.

Какво ме кара да бъда оптимист за бъдещето на сектора? Разполагаме с ресурс, имаме практика за неговото управление, Европа има практика в крайна сметка. Имам възможност да направим пълно разделяне на функциите. И сега ако не успеем, за какво въобще говорим?

Вместо стабилизиране - разделяй и владей

**Инж. Кирил ТОДОРОВ - директор на
ДГС - Чехльово (РДГ - Пазарджик)**

Изваквам солидарност с тревогите на колегията, защото те са реални. Когато постигнем или променим нещо при дадено политическо управление, на следващия етап обаче се оказва, че е фалстарт. И отново - на старт за нова реформа, за нов закон. И всяка е уж последна, уж по-добра, а всъщност се въртим в един омагьосан кръг. Разбиваме се и като колегия.

Сега сред нас се разпалва една ситуация на доносничество, на клеветничество, на политическо преориентиране, подмазване и други неморални неща, които нанасят жестоки рани на пословичните до преди години лесовъдска единност, етика и морал. Хора, които до вчера са яли с нас заедно хляба, който сме делили на една маса, днес пишат и създават невероятни интриги. Гледаш и не можеш да повярваш, че подобни неща се случват, инициирани от наши колеги, само и само да се докопат до власт и правомощия. И какво става със системата на горите? Разпада се.

Поставяме обикновен въпрос: как така се случи в Пазарджишката дирекция, че вчера всички единодушно избрахме Продан Проданов за най-добрия лесовъд, за цялостния му принос в професията, а днес е отстранен, едва ли не е най-лошият. Трябва да има мотив и този мотив да се обясни на останалите. Защо при подобни ситуации започват да се скалпват приказки и да се правят ревизии по анонимни сигнали? Познаваме се добре, но защо мераклиите за власт и промени се опитват да ни изкарват почти неадекватни?

Другото, което травматизира днес колегията, е предложението в новия проектозакон горските стопанства да останат 120. Над 50 да се ликвидират. Но по какви критерии ще се определят? А да не кажа, че идеята е в противовес на запазване на държавността, реда и сигурността на територията на България. Да вземем например ГС - Чехльово, което е създадено през 1872 година. То е и едно от първите лесоустроени стопанства в страната, заедно с Юндола и Доспат. И какво се получи днес? Разделиха го на „Чепино“ и „Чехльово“. Сложиха в ДЛС „Чепино“ - уж дивеч да гледат - мрежа, а тя е покъсана цялата. И уж да не се сече или да се сече внимателно заради дивеча. А всъщност се отсече 60 000 м³ материал, точно в мрежите. Кой и как и доколко субективно или обективно ще решава подобни въпроси? Вече се говори, че ДГС - Чехльово, ще иде в ДГС - Селище, ДЛС „Чепино“ - в ДГС - Велинград. И така е в цялата страна. Как да не се травматизира колегията! От непрестанни промени и политически влияния не ни остава време да си гледаме работата и да помагаме на тази обречена държава.

Горските стопанства в България са исторически, икономически и социално обособени преди 60-80 и дори 100 години с цел да стопанисват и пазят гората, да се грижат всеобхватно и многостран-

но за тези територии. Те са система, която трябва да бъде запазена. Защото във всеки един организъм ра-
кът започва от единичната клетка, оттам отива в орга-
ните и така загива целият организъм. Ние, като си уни-
щожим горските стопанства, като промените пак раз-
бъркат кашата и ни поставят в ситуация да се караме
един с друг, кой ще го има, кой ще го няма, къде оти-
ваме? Кой ни завладява? Бизнес интересите? Вярно, са-
мо на тях още не сме слугували, техен ред е. Но чест-
ни ли са техните намерения? По-вероятното е, че вече
искат да ни унищожат напълно, да унищожат държав-
ността, реда и дисциплината в горите.

Какво да кажем за искането в проектозакона за рав-
нопоставеността на колегията? Не може колеги, които
до вчера се правят на лицензирани лесовъди и имат по
5-6 фирми, от които взимат пари, за да ги съветват как
да се краде от държавата, днес да вземат решенията за
съдбата на системата. В много отношения лицензира-
ните лесовъди и тези на частна практика предават ко-
легията отвътре. Учат бизнесмените и частните собст-
веници на трикове. И какво се получава след това? Се-
гашната политическа партия излъчва хора, които вече
развалиха по едно-две стопанства, и ги гласи отново
за директори, а някъде вече са и назначени.

Колегията трябва да стане единна. Говори се за горска
мафия, а се оказва, че ние сме жертви на други мафии,
включително и на ловна мафия.

Очертава се посоката разделяй и владей. Съзнателно и
целенасочено. Но за сметка на кого? Разбира се, на го-
рата и на бъдещето на нашите приемници.

Да се определи нова стратегия за развитие

Инж. Никола ХРИСТОВ - управител на „Шипкалес“ ЕАД - Казанлък

Целта на структурната реформата, проведена в систе-
мата на горите през 1999-2000 г., беше да се отдели
„брадвата“ от „марката“. Като стратегия решението бе-
ше правилно и досега не се отрича. За съжаление са-
мата реформа бе проведена лошо, арогантно и събра
много негативи от обществото. На българската гора тя
нанесе непоправима щета, защото бе допуснато още в
началото в гората да влязат всякакви субекти, които ня-
маха нищо общо с горската система, а само комерси-
ални цели.

За съжаление при следващите правителства се обосо-
биха фирми на този или онзи политик, на този или он-
зи служител на горската система. Появи се т.нар. гор-

ска мафия, зад която се скриваха много нарушения на служители,
получаващи възнаграждение за стопанисване и опазване на гора-
та. Тук трябва дебело да подчертая, че няма голямо нарушение, из-
вършено в горския фонд без знанието или участието на служител
от горското ведомство.

Държавата не успя да изпълни своите задължения по опазване на
горите и при предишното управление БСП като лява партия реши
да върне назад колелото на историята и да предостави стопанска-
та дейност на горските структури и по този начин отново свърза
„брадвата“ с „марката“. Създадох се предприятия, които по за-
кон не могат да бъдат обявявани в ликвидация и несъстоятелност,
предприятия монополисти, предприятия без реална конкуренция,
тъй като те стопанисват 80 % от горския фонд на страната. Тези
предприятия реално не извършват стопанска дейност, тъй като ня-
мат назначени работници на трудови договори, а наемат фирми за
осъществяване на дейността. Те само реализират дървесината и
формират финансови резултати, което не води горите до по-доб-
ро състояние.

Отчетът на ДАГ за шестмесечието на 2009 г. показва, че „добро-
то“ финансово състояние на системата не означава добро изпъл-
нение на горскостопанските мероприятия, след като голяма част
от приходите не са от дейността по горите, а от продажби и заме-
ни на гори и земи от ДГФ. Това показва, че връщането на стопан-
ската дейност на горските стопанства не подобри работата им по
изпълнение на мероприятията по лесоустройствените проекти.
Необходимо е да се определи нова стратегия за развитие на сек-
тора за следващите двадесет години и на тази база да се осъщес-
тви нова структурна реформа, която да обхване целия горски сек-
тор. В тази връзка са необходими следните промени:

- Обособяване на институция с нейни поделения за опазване и въз-
производство на българската гора.

- Да се съкрати съставът на сегашната Изпълнителна агенция по го-
рите, неоправдано увеличен през последните години.

- РДГ да са поделения, които да упражняват пряк контрол по опаз-
ване и възпроизводството на гората, и да се актуализира съставът
и структурата на тези поделения и служителите им да отговарят из-
ключително за прилагане на държавната политика в системата на
горите и контрола по опазване на горите.

- ДГС и ДЛС са поделения, изпълняващи предвидените в лесоус-
ройствените проекти горскостопански мероприятия. Те трябва да
възлагат с конкурс изпълнението им на частни дружества за по-
дълъг период от време. Контролът за дейността на тези дружества
трябва да се осъществява както от ДГС и ДЛС, така и от РДГ.

- Да се редуцира броят на горските и ловните стопанства и да се
оптимизира численият им състав.

- Възнагражденията на служителите на ДГС и ДЛС да съответстват
на изпълнението на мероприятията по ЛУП.

- Горската система има нужда от фонд, но не във вида, начина на
управление и функциониране, които имаше досегашният НФ „Бъл-
гарска гора“. Той следва да акумулира всички приходи от горите и
да ги инвестира за възпроизводството, опазването и контрола на
горите, възнагражденията на всички служители в горите. Фондът
трябва да бъде отдел към Агенцията и с минимален брой служите-
ли.

- Горското стопанство няма нужда от ново разделяне - не е необ-
ходимо обособяване на „стопанско крило“, няма нужда нито от хол-
динг, нито от горска компания.

Държавната структура трябва да е единна, да определя правилата
на работа в горския сектор и да контролира тяхното изпълнение.
Стопанската дейност трябва да се възлага на частния бизнес, гор-
скостопанските мероприятия, както и стопанисването на дивеча да
се възлагат за дълъг период от време (10 години - един ЛУП).

Смятам, че, организиран по този начин, горският сектор ще дава
възможност за много по-ефективен контрол, а възлагането на ме-
роприятия ще гарантира тяхното изпълнение. Горският отрасъл ще
има повече приходи, ще се повиши стандартът на служителите и най-
важното - ще се подобри състоянието на българската гора.

Реален опит за национален проблем

„Стопанисване на горите, собственост на физически и юридически лица“ бе темата на работното съвещание, проведено на 15 октомври в Ловеч. Съвещанието бе открито и ръководено от инж. Павли Богдански, директор на Регионалната дирекция по горите - Ловеч. На територията на регионалното управление с обща площ на горския фонд 203 874 ха се намират 55.6 % от горите с недържавна собственост, от тях с най-голям процент са горите на частни физически лица - 35.9 (73 115 ха), а 14.66 % заема общинският горски фонд (29 880 ха).

В работата на съвещанието взеха участие доц. д-р Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните, областният управител на Ловеч Николай Нанков, инж. Стойчо Бялков - директор на Дирекция „Горско стопанство“ в Изпълнителната агенция по горите, инж. Виржиния Хубчева - началник на отдел „Стопанисване, ползване и защита на горите“ в ИАГ, д-р инж. Ценко Ценов - началник на отдел „Недържавни гори“ в ИАГ. За дискусия на кръглата маса по темата бяха поканени кметовете на общините на Ловешка област, представители на Регионалните дирекции по горите в Ловеч и Велико Търново и техните подразделения. Участваха лесовъди на частна практика, както и председателят на Браншовото сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи в България „Булпрофор“ инж. Антоний Стефанов, изпълнителният директор на Асоциация „Общински гори“ инж. Тихомир Томанов, учени от Института за гората и Лесотехническият университет, журналисти. Съвещанието бе една от редовните срещи на ръководството на ДАГ (от 15.10. - ИАГ), които се провеждат по редица регионални проблеми с цел по-бързото им решаване. Пример за това бяха активните разисквания в посетените обекти, различни гледни точки и предложения. А лесовъдската колегия от РДГ - Ловеч, разработи свои решения, които предостави на вниманието на Изпълнителната агенция по горите няколко дена след съвещанието.

Изминаха близо 9 години, откакто започна възстановяването на горите на частни лица, общини, църкви и други институции. Макар че тези гори бяха назовани не съвсем правилно - недържавни (което води до подразбирането, че те не са територия на държавата), те се оказаха под непосредственото управление на държавната власт - охраната и стопанисването им остана прерогатив на горското управление. Реалното ползване в първите възстановени гори започва от 2001 г. Днес то очертава един кръг от доста сериозни проблеми, които бяха предмет на обсъждане в Ловеч. Мястото на срещата не се нуждае от коментар - тук горите, частна собственост, са повече от горите на държавния горски фонд, с което не може да се „похвали“ нито една регионална дирекция, където положението е точно обратното. Вярно, това са опит и практика, които могат да послужат на всеки, но това е и една огромна отговорност и натовареност за лесовъдите от РДГ - Ловеч. Опитът им бе представен на присъстващите изключително прецизно (за това прочетете докладите на инж. Цветомир Груев - главен експерт по стопанисване на горите, и на инж. Цветелина Пенчева - главен експерт по недържавни гори). Може би трябва да уточним още, че тук маркирането в горите - собственост на частни физически и юридически лица, в 90 % от случаите е извършвано от частнопрактикуващи лесовъди. Този факт не бе отбелязан като неприемлив, но посещенията в няколко обекта показаха, че действията на много от частнопрактикуващите лесовъди се разминават с лесовъдството. Това разминаване може да бъде наречено кратко - непрофесионализъм и поддаване на натиска на горовладелците за изсичане на горите. Тези теренни примери показаха още, че в законодателството зят огромни дупки, които, заедно със субективния фактор, позволиха за по-малко от 10 години „недържавните“ гори да се променят до грастична неузнаваемост, а с тях и ландшафтът на много български места. С това проблемът излиза от своята „регионалност“ и се нарежда

сред националните болки на България.

Какви мерки за правилното проектиране и извеждане на сечите се вземат от страна на държавата до голяма степен отговарят Указанията №3600-165, издадени от ДАГ на 11 септември 2009 година. Тяхната навременност е налице, тяхното изпълнение обаче опира до много фактори. Най-немаловажен от тях е моралната стабилност на всеки лесовъд. Защото, частен или държавен, той държи в ръцете си общото богатство на страната.

ДИСКУСИЯТА

Снабдени с необходимата документация, посетихме няколко частни горски имота, намиращи се в Държавните горски стопанства - Ловеч и Лесигрен, където са изведени окончателните фази на възобновителни сечи.

В породилата се дискусия бяха изказани различни мнения.

Доц. д-р Георги Костов: Преди години аз бях един от тези, които смятаха, че всеки собственик на гори има право да прави с горите си каквото прецени. Законът предостави възможността да наемат лесовъди на частна практика и да стопанисват горите си по-най-добрия лесовъдски начин. Една от теоретичните възможности, като изключение, бе дадена за нискостъблено или издънково стопанисване, където могат да се извеждат голи сечи. Това обаче от частни и отделни случаи се превърна в постоянна практика. През последните осем години тази практика започна да променя граматично ландшафта на двете области - Ловешка и Великотърновска. Обществеността започна да реагира остро. И това че ние, лесовъдите, знаем, че изсечената гора ще се възобнови издънково, не ни „грее“. Хората не знаят това. Защо се стигна до лошата комуникация между специалистите и обществеността? Тази масова практика и тази лоша комуникация се извършват с участието на колеги от лесовъдската гилдия, работещи и на държавна работа, и частнопрак-

тикуващи, които забравят, че са лесовъди. Всеки лекар полага Хипократова клетва, която го задължава да помогне на страдащ, дори на улицата, без да пита за заплащане. Завършващите ЛТУ не полагат клетва, но пеят „Хубава си, моя горо“ под път и над път. Но когато трябва да помогнат на гората тя да изпълни своите цели, те не мислят за това, а как да вземат парите. Лично видях го какви последици за гората води това отношение и затова се стигна до бързо издаване на заповед за ограничаване на голите сечи и извеждането на окончателните фази на сечта. За мен остава загадка кой е този „професионалист“, който, след като е видял, че сме чакали 50 години една гора да бъде превърната във високостъблена, разрешава тя да бъде отсечена „на голо“ и да се отиде на нискостъблено стопанисване. И какво е обяснил на собственика, с каква цел го е направил и най-вече с какъв професионален морал е сложил подписа си?

Днес ние трябва със своята дейност да убедим обществеността, че сме отговорна гилдия, която мисли за природата, ландшафта, водата, биоразнообразието и в същото време и за производството на дървесината, защото от тази дейност се издържа.

Против съм някой постоянно да върви и да проверява частнопрактикуващия лесовъд, но отговорността трябва да се персонализира. Защо да няма табела пред всяко насаждение, която уведомява кои са таксаторът, маркиращият лесовъд, коя фирма е извършила сечта. Частнопрактикуващите лесовъди трябва да уведомяват за всеки свой обект ДГС и РДГ и там да има регистър на обектите.

Необходимо е изготвянето на нова наредба за регистрация на лесовъдите на частна практика, но това не може да стане преди промяната на Закона за горите. **Д-р инж. Ценко Ценов:** При стопанисването на частни гори има проблеми и от обективен, и от субективен характер. За да се прилагат съвременни лесовъдски практики, трябва да се създадат условия за това. Трябва да се подобри контролната дейност, като се изисква предварително планиране, а делегирането на повече правомощия на всички участници в стопанисването на горите да става при строг регламент на правата и отговорностите. Виждаме, че дребноразмерните имоти са пречка за съвременно лесовъдство и е необходимо да се стимулира сруждаването на собствените. Добри практики за това има в Смолянско. **Инж. Виржиния Хубчева:** Не разделяйте горите на частни и държавни! Мислете с перспектива за горите на страната.

Минчо Казанджиев - кмет на община Ловеч: Предлагам да се регламентират следните изисквания: товарните автомобили, с които се транспортира дървесината, да бъдат съобразени с товарносимостта на пътищата; дървесината да не се извозва при мокри земни пътища; да има ограничения за гола сеч и задължение да се възстановява гората, като се предвиди депозит, който да се използва за залесяване, когато това не е направено от собственика.

Минко Акимов - кмет на община Троян: Тревожим се от сечите във водоейните зони, но собствениците изтъкват правата си, а нехаят за задълженията. Пък и нямат пари да залесяват.

Ст.н.с. д-р Гроз Попов - ръководител на секция „Лесовъдство“ в Института за гората при БАН. Непрекъснато чувахме тук: изсечено „на голо“, но пък видяхме, че има почти 100 % възобновяване. Значи проблемът не е лесовъдски. Но нарушение на ландшафта имаше във всички посетени обекти.

Проф. Георги Рафаилов - Лесотехнически университет: Голата сеч е лесовъдска система, която

има място в издънковите гори, и такива сечи се водят и в Швейцария, и в Австрия. Когато има обществена нетърпимост обаче, тя следва да се прилага много внимателно. Смятам, че трябва да се обърне по-голямо внимание на квалификацията на лесовъдите. Ролята на частнопрактикуващия лесовъд е да бъде съветник на собственика, да го убеждава кое е най-добро за гората.

Инж. Антоний Стефанов - председател на „Булпрофор“: Нашата организация няма да прави „чадър“ над никой частнопрактикуващ лесовъд, който е нарушил лесовъдските норми. Собствениците искат да получат печалба сега, а не след 10-20 г., и трябва да се намира баланс между интересите на всички. „Булпрофор“ е за строги правила и за по-облекчен режим за отнемане на регистрацията, както и за наказания на служителите по горите, допуснали нарушения. Подкрепяме намерението от Закона за горите да отпадне ограничението за площ на имоти под 20 дка, което води до изкуствено разделяне на имотите с цел печалба.

Инж. Мариана Терзиева - зам.-директор на ДГС - Борма: Посочени бяха доста лесовъдски грешки в обектите, които посетихме. Но как служителите в горските стопанства да се занимават с лесовъдство, като в по-голямата част от работното си време са заети с подготовката на процедури, на различни видове справки, планове, отчети?

Инж. Хинко Гечев - частнопрактикуващ лесовъд: Маркирах окончателна фаза в имот, в който площта е 0.9, защото това е било желанието на собственика. Ако не го направя аз, друг ще го направи.

КАКВО ПРЕДЛАГАТ ЛЕСОВЪДИТЕ НА РДГ - ЛОВЕЧ

Лесовъдът - частнопрактикуващ, служител на горското стопанство, общинска структура, е най-важната фигура в устойчивото стопанисване на горите. Затова днес трябва да обърнем внимание на няколко необходими действия:

- Да се прилага по-рестриктивен регистрационен режим и да се засили контролът по неговото прилагане. Да се въведе разпоредба за периодична преквалификация на всички лесовъди в отрасъла.

- Да се създадат законови условия за персонификация на правата, задълженията и отговорностите на лесовъдите - частнопрактикуващи и на държавна и общинска служба. Да се делегират пълномощия за поемане на лесовъдската дейност относно регулативни и разрешителни режими и съответните отговорности. Да се огласяват действащите лесовъдски лица - дейности, нарушения, компетентности.

- Да се преосмисли контролната дейност в съответствие с нуждите на разнообразните по собственост гори в региона, като се обърне внимание на административния капацитет, организация и нови задачи (консултиране, информиране, разясняване).

РДГ - Ловеч, заедно с лесовъдите от горските стопанства и частнопрактикуващите лесовъди ще организират срещи за запознаване с проблемите, произтичащи от лошото стопанисване, и ще обсъдят перспективите.

Лесовъдите на частна практика и РДГ ще обсъдят възможности за съвместни консултации на собственици. Регионалната дирекция ще продължи да използва формата на срещи с всички заинтересовани страни по общини и населени места.

РДГ ще създаде организационни предпоставки да не се допуска нарушаването на разпоредбите на Закона за горите и другите нормативни документи чрез засилен превантивен контрол, включително чрез издаване на вътрешни разпоредби.

Състоянието, стопанисването и ползването в горите частна собственост

Инж. Цветомир ГРУЕВ - експерт по стопанисване на горите в РДГ - Ловеч

Възстановяване на горите. В района на РДГ - Ловеч, то премина през няколко етапа. Първоначално възстановяването се извърши по редовно подадените заявления от собствениците или наследниците - около 2/3 от реално възстановените гори, и през 2001 г. площта на тези гори бе 54 247 ха. След това бяха възстановени още площи по реда на чл. 14 от ЗВСГЗГФ - без документи по косвени доказателства, а през последните години и по съдебни решения, за да достигнат през 2005 г. 62 450 ха, а днес - 73 115 хектара.

При възстановяването бяха допуснати някои грешки, породени от текстовите в закона или субективни пропуски. Ето няколко примера. Пилотният проект за горите в землището на с. Горско Сливово, община Летница, който имаше за цел „бързото“ връщане, доведе до възстановяване на гори в съсобственост, така че и досега не могат да се ползват.

Възстановяването в „стари реални граници“ на отделните, обикновено маломерни имоти, разпокъса собствеността и средният им размер сега е около 5 дка. Всеки грамотен лесовъд може да си представи какво може да приложи върху такава площ.

Възстановяването по чл. 14 - „без документи по косвени доказателства“, върна държавната гора „Бялка“ на частни лица и по този начин горите, които са със статута едновременно „защитена местност“ и семенепроизводствени насаждения с уникален характер, според нас ще имат нерадостна съдба.

Възстановяването, и най-вече по съдебни решения, стана без никакво съобразяване с държавните горски структури по места, което допълнително разпокъса държавния горски фонд и затрудни съществено провеждането на лесовъдските мероприятия в даден горски комплекс.

Техническите дейности бяха извършени символично, така че и досега собствениците трябва да трасират и претрасират имотите си, което води до съществени грешки и редица жалби за нарушаване на граници.

Тези пропуски и грешки се отразиха както на начина на стопанисването на тези гори, така и на качеството на проведените мероприятия в тях.

Сегашно състояние. От общата площ 73 115 ха залесената е 70 893 ха. Иглолистните гори са 6177 ха (залесена 5861 ха). Широколистните високоствъблени са 17 510 ха (залесена площ 17 126 ха), или 24.1 %, издънковите за превръщане - 32 241 ха (залесена площ 31 155 ха), или 43.9 %, и нискоствъблените гори заемат 17 187 ха (залесена площ 16 751 ха), или 23.7 %.

Основните видове, определящи облика на горите, частна собственост, са издънковите гори с преимуществено участие на дъбовете, а във високоствъблените гори - на бука. Общият запас е 10 349 980 м³, или 32 %. Средната възраст е 45 г., средната пълнота - 0.7, средният бонитет - 3. Ниската средна възраст се дължи на факта, че по голямата част от горите са издънкови за превръщане или нискоствъблени. Поради интензивното ползване през последните години средната възраст и запасът на тези гори ще падат.

Лесовъдски мероприятия. В иглолистните гори, основно изкуствено създадени иглолистни култури, е необходимо извеждането на отгледни сечи за подобряване на състоянието им. При тези гори за района са характерни и две особености. На нетипичните месторастения за иглолистните - извън естествения ареал на разпространение (до 500 м н.в.), е необходимо провеждане на възобновителни сечи с цел възстановяване на коренната растителност върху тези площи. В иглолистните култури на буквите месторастения - провеждане на мероприятия за трансформация на културите от монокултури в смесено иглолистно-широколистни насаждения с участието на бук, габър и други. Голям дял имат и санитарните сечи по-

ради съхненето, опожаряването, снеголомите и ветроломите.

В широколистните високоствъблени следва да се водят отгледни сечи в младите гори за подобряване на състоянието им, а в зрелите насаждения - извеждане на възобновителни сечи при спазване на принципите за природосъобразното стопанисване. В издънковите гори за превръщане - извеждането на отгледни сечи в младите насаждения и възобновителните сечи с цел постигане на естествено възобновяване и превръщането на издънковите гори в семенни. В нискоствъблените гори - извеждане на сечи и мероприятия, даващи възможност за успешно издънково възобновяване.

Стопанисване и ползване през 2001-2008 г. Характерни моменти, съпътстващи стопанисването и ползването на частните гори, са постоянната промяна в нормативната база, разпокъсаността на собствеността и малките имоти, третирането на възстановените гори единствено като източник на доходи.

През разглеждания период многократно бе променяна нормативната база. Промените бяха насочени към премахване на някои административни и документни пречки пред собствениците и наследниците и към начина на контрол при извеждането на сечите. В същото време бяха разширени и правата на лесовъдите на частна практика.

Тези промени в някои отношения подобриха и канализираха работата в частните гори, но в някои доведоха до негативни последици. Последните промени в ЗГ и ППЗГ, които определиха като задължение само на РДГ да проверяват предложените мероприятия и извършената маркировка в горите, частна собственост, а директорът на ДГС/ДПС да издава разрешително за сеч при условие, че са налице необходимите документи, увеличи предложените за извеждане на сечи с интензивност 100 %.

Разпокъсаността на собствеността и маломерността на имотите обуславят опростен начин на процедиране. Основните лесовъдски системи, които се прилагат, са извеждането на краткосрочно-постепенната сеч на две, а понякога и на една фаза при добро естествено възобновяване, сечите за средноствъблено стопанисване в издънковите насаждения и сечите за нискоствъблено стопанисване. Прилагането на такива лесовъдски системи води до бързото окончателно изсичане на стария дървостой и в много случаи към негативното отношение от страна на обществеността при наблюдаването на „голи“, според тях, площи.

Големият - над 50-годишен, период, през който горите бяха само държавна собственост, промениха отношението на „новите“ собственици към тях. Сегашният собственик не е същият. В досегашната ми практика имам само един или два случая, в които собственикът или наследникът са се интересували от мероприятие, подобряващо състоянието на гората им. Обикновеният въпрос, който се задава към мен и моите колеги, е: „Как да отсека гората на голо?“. За това има обективни обстоятелства - ниското материално състояние на голямата част от гражданите на България, икономическата обстановка в страната, както и нагласата на обществото да търси преди всичко материалните ценности от горите.

Смятам, че каквито и решения да се вземат, каквито и нормативни, административни и практически действия да се извършват за защита на горите, рано или късно голяма част от частните гори ще бъде изсечена. Но нашата задача трябва да бъде тези сечи да бъдат проведени съобразно изискванията на лесовъдската наука и практика така, че и бъдещите поколения да наследят гори.

Ползване. То започва с бързи темпове през първите 3-4 години и достига едно относително постоянно равнище - 230 000 и 250 000 м³ годишно. Пикът е през 2006 г. - 277 000 м³. Очакваната тенденция за тази и следващите години е за намаляване. Първо, кризата

не е подминала дърводобивния сектор и второ - атрактивните, леснодостъпните и имотите с по-голяма площ вече са усвоени.

Интересни са тенденциите по видовете гори и видовете сечи. Отгледните сечи в широколистните високоствълбени гори се задържат в диапазон на усвояване на около 250 ха годишно, с тенденция за леко намаляване. Възобновителните сечи в първите години бележат възходяща тенденция, после следва намаляване на площите, защото достъпните и атрактивните насаждения стават все по-малко. Аналогична е градацията на окончателните фази в тези гори - към спад. Голите сечи са основно в тополови култури - около 50-60 ха годишно, и са с относително постоянна стойност.

Реконструкциите са с относителна възходяща градация през първите години (до 2004) на усвоените площи и намаляване в последно време. През 2008 г. няма отчетени площи, тъй като тези гори бяха причислени към другите видове гори. Реконструкциите бяха добра „причина“ за искане за извеждане на голи сечи, но почти няма случай изсечената площ да е залесена, а е оставена за издънково възобновяване (някъде успешно, някъде не толкова).

Издънковите за превръщане са с рязка градация на усвояваните площи, достигаща максимална стойност през 2006 г., и с тенденция за лек спад през последните две.

Отгледните сечи са с относително висок дял на усвояваните площи през първите години и рязко намаляване през последните три.

Възобновителните сечи - със запазване на площите, в които е работено, на около 2000 ха през последните години.

Интересни за коментар са стойностите на площите на окончателните фази и голите сечи в тези гори. През първите четири години преобладават голите сечи, а окончателните фази са в относително малък размер. Маркиращите лесовъди ползваха аргумента, че собственикът иска да стопанисва гората си издънково.

След ограничаването на голите сечи с въвеждането на изискването за спазване на критериите за издънковото стопанисване на горите, „на мода“ дойдоха окончателните фази. Най-големите усвоени площи са през 2008 г. Тази тенденция рязко се увеличи след промяната в ППЗГ, която дава право на директора на ДГС/ДЛС да издаде позволително за сеч срещу представяне на документи. През последните три години окончателните фази заемат около 1/3 от усвояваните площи, а през 2008 г. - почти 1/2.

Голите сечи рязко намаляха и са основно санитарни.

Трябва да споменем и т.нар. сеч за средностъблено стопанисване на горите. В повечето случаи предлагането на тази лесовъдска система е с цел да се отсече максимално възможното. Почти няма насаждение, при което оставените дървета - „стандартни“ или „семенници“, да отговарят на изискванията, и което е годно за производство на едра строителна дървесина и за подпомагане на естественото възобновяване. Мнение на колегите от района на РДГ - Ловеч, е, че тази сеч не се прилага правилно и е по-добре да не присъства в нормативната уредба или да бъде ограничена.

При нискоствълбените гори има възходяща тенденция през периода с максимум на усвоените площи през 2004 и 2005 г., но поради изчерпване на насаждения в турнус на сеч площите през последните

2-3 г. намаляват.

Увеличаване и запазване на площите за усвояване и добитата дървесина има при иглолистните гори. Очаква се спад през тази и следващата година поради липса на пазар. Основно са извеждани отгледните сечи. Голите сечи почти 100 % са санитарни, след пожари, снеговали, снеголоми, съхнене на културите.

Обърнахме внимание на нарастващите искания за предлагане за одобрение и извеждане на окончателните фази на краткосрочно-постепенната сеч в издънковите гори за превръщане. Причините за това са няколко. На първо място е облекчената процедура за одобряване на предложеното заявление от директора, стига то да съдържа изискуемите документи, без да се проверява маркирането на терена и състоянието на насаждението в имота. Тази „вратичка“ се ползва от повечето лесовъди на частна практика. Така се стигна до положението повечето от предложените сечи да бъдат окончателни фази - с интензивност 100 %, а собственикът да няма никакви последващи задължения към гората си. На второ място е невъзможността от страна на РДГ да провери всички предложени и заявени окончателни фази. За няколкото хиляди заявления има само трима експерти. Не на последно място е и желанието за бърза печалба от страна на собственика, който иска да прибере дивидентите от гората си и да забрави, че я има, от ползвателя, който иска да възвърне максимално бързо вложените си капитали, и от лесовъда на частна практика, който в повечето случаи пренебрегва и знанията си, и задълженията си към гората, като търси пролуки в нормативната уредба. Компромиси от наша страна също има и най-често те се случват при проверка и одобрение на сечи в маломерни имоти.

Възобновителните сечи в издънковите гори за превръщане през периода също имат своя фактология. През последните 50 години в тези гори са водени определени мероприятия за подобряване на състоянието им, част са изсичани и залесявани, а някои бяха оставени за стопанисване на удължени турнуси за сеч. При възстановяването собствениците получиха насаждения на възраст от 40 до 70 г., в добро състояние и с добри запаси. През последните 6-7 години (особено през 2003 и 2005 г.) там има обилно плодосене. Това доведе до повсеместно възобновяване на насажденията, като на места се наблюдава наличен подраст с над 20 фиданки на кв. метър. Наличното възобновяване е добра предпоставка за извеждане на сечи с цел естествено семенно възобновяване на насажденията и трябва да бъде използвано.

Как да става това? Възобновителният период в тези гори не следва да бъде дълъг. За да могат собствениците да ползват ресурса си, уместно е да се прилагат класическите лесовъдски системи, по-прости за изпълнение, а извършването на дърводобива да не изисква сложна техника за извоз. Подходящи за тези гори са краткосрочно-постепенната сеч и постепенно-котловинната. И при двете лесовъдски системи не трябва окончателно да се изсича старият дървостой, а да се оставя около 5-10 % жива и мъртва дървесина, особено стари и хралупести дървета, за запазване на биологичното разнообразие.

Контрол по маркиране и проверки по дисциплината на ползване

Инж. Цветелина ПЕНЧЕВА - главен експерт „Недържавни гори“ в РДГ - Ловеч

Направените проверки от експертите на РДГ - Ловеч, за стопанисване и ползване на гори - собственост на физически и юридически лица, констатираха много пропуски и нарушения.

Изготвяне на документацията за добив на дървесина. Некоректно се попълват карнет-описите, като не се вписват правилно пълните имена на видовете сечи и тяхната интензивност. Понякога се вписват имена на сечи, които представляват смесица от няколко вида или несъществуващи като понятия. Предлагат се насаждения

за гола сеч 100 % с издънково възобновяване и условно голи сечи за насаждения, надминали като възраст определената в нормативната уредба.

В частта „Особени положения по извеждане на сечта“ на карнет-описа в много случаи липсва коментар за състоянието на основния дървостой, наличието на възобновителни процеси, санитарни повреди.

В много случаи се отбелязва липсата на естествен подраст, а се

предлагат окончателни фази на възобновителни сечи, или се описва наличието на подраст, а се предлага гола (100 %) или условно гола сеч, което говори за незадоволителни познания от страна на лесовъда при смесване на взаимноизключващи се обстоятелства при предлагането на даден вид сеч.

В повечето случаи се вписва само преобладаващият дървесен вид. Описаните на гърба на карнета начини за маркиране не отговарят на действителните на терена или въобще липсват и в карнета, и на терена.

Не се начертава схема на сечището или тя представлява често само една фигура с неправилна форма, която само наподобява формата на имота.

Неправилно се попълват и технологични планове за ползване на дървесина: не се начертава коректно схемата на сечището, извозните пътища и не се посочват местата, определени за временен склад; проектират се технологични просеки или се разширяват съществуващи извозни пътища, но без да се посочва ширина, дължина. В документацията често липсва обяснителна записка при сечища до 20 дка, в които се налага промяна на вида на сечта спрямо ЛУП или при наличие на промяна в състоянието на насаждението, което налага тези мероприятия. Като мотив често се изтъква желанието на собственика, а липсват добре обосновани факти за направеното предложение от страна на маркиращия лесовъд от гледна точка на състоянието на насаждението и бъдещото му стопанисване.

Грешки на терена при маркирането. Установяваме липса на поставени гранични точки с изписан номер на имот, на надлъжни граници, поставени с боя на 1.30 м. Не се спазват начините за маркиране при различните видове сечи: при сечи със 100 % интензивност липсва контролна горска марка (КГМ) на последните дървета, подлежащи на сеч; при издънкови насаждения на подлежащи за сеч дървета с диаметър 10 см не се поставя КГМ в основата; при маркиране на условно голи сечи се оставят за семенници дървета с абсолютно неподходящи качества; при маркиране на отгледни сечи или възобновителни с интензивност, различна от 100 %, се маркира хаотично, без да се спазват лесовъдски принципи, липсва визия в маркирането за бъдещето на насаждението, а в много случаи се маркират само дървета с по-големи диаметри, като се оставят потиснати и под склопа, които при сечта се увреждат и се нарушава устойчивостта на насаждението; често дървета с ценна дървесина се маркират 100 %, без да се оставят екземпляри за запазване на биоразнообразието.

Маркират се голи сечи (100 %) с издънково възобновяване във всички видове млади издънкови насаждения, независимо от тяхното състояние - наличие на достатъчен брой жизнени пълнове, в нарушение на писмо №3600-34/10.02.2005 г. на НУГ.

Окончателните фази на възобновителни сечи се маркират, без да са изведени предходни фази на сечта, при висока пълнота и склопеност на основния дървостой, в необлистено състояние и при липса на достатъчен брой укрепнал подраст в нарушение на Наредба №33 за видовете сечи в България. В имоти над 20 дка, в които се налага промяната на вида на сечта, се маркира преди промяната да е одобрена от РДГ.

В измерване на кубатурата на маркираната дървесина основните грешки са, че при окончателни фази на възобновителни сечи не се извършва пълно клупиране на дървостоя, а се използва пробна площ или въобще не се измерва. При маркиране на голи и санитарни сечи с интензивност 100 % не се залагат пробни площи на подходящи места, а най-често са до пътя или в най-достъпната точка на имота.

В много случаи в имотите, за които са пуснати заявления за сеч, липсва всякаква маркировка и граници, а сечта е оформена само по документи.

Пропуски от страна на ДГС/ДЛС. Не се връщат с мотивирана резолюция на директора заявленията, които са подадени с пропуски в лесовъдската част и/или документите за собственост. Издават се позволителни за

сеч и извоз с неверни данни спрямо приложените в заявлението документи - неправилно изписани сечи, няма вписана интензивност, липсва площ на сечище, вписва се временен склад, който не е посочен в заявлението и документите.

Издава се едно позволително за два или няколко подотдела или два или няколко вида сеч.

Когато добивът на дървесина не се извършва от собственика, се допуска това да става от трети лица, които не са регистрирани търговци по чл. 57а от ЗГ. Именно тези лица най-често допускат нарушения в горите, но документално те никъде не фигурират и не носят отговорност.

Не се упражнява контрол по време на сечта и извоза от страна на ДГС/ДЛС.

Не се следи разрешената кубатура по позволителното за сеч и се

Т.нар. окончателна фаза на сеч оголи драстично повечето частни имоти

експедира над размера на позволителното.

В констативния протокол за освидетелстване на сечището в 90 % от случаите не се вписват никакви констатации освен отсечена кубатура, а когато такива констатации има, собственикът или ползвателят не се запознават с тях срещу подпис.

ВСЯКО ЗЛО - ЗА ДОБРО

В България има почти един милион собственици на гори, условно назовани така, защото в по-голямата си част те са съсобственици, които нито се разпореждат еднотично с горските си имоти, нито ги управляват в класическия смисъл на думата. В Ловеч видяхме какви практики са противоположни за стопанисването на частна горска собственост. Не стана ясно и кой би се заел със задачата тези собственици да получават специализирана помощ, която да ги убеди, че лесовъдството и контролът са нужни и в малката им гора, защото тя е част от българската гора.

Но както се казва: всяко зло - за добро, и следващата крачка би трябвало да бъде представянето на добри практики.

**Материалите подготви
Светлана БЪНЗАРОВА**

БРАНШОВО СДРУЖЕНИЕ НА ПРАКТИКУВАЩИТЕ ЛЕСОВЪДИ
И ГОРСКИ ПРЕДПРИЕМАЧИ В БЪЛГАРИЯ

БУЛПРОФОР

НА ВСИЧКИ НАШИ ЧЛЕНОВЕ и НА ЦЯЛАТА ГИЛДИЯ от
ПРАКТИКУВАЩИ ЛЕСОВЪДИ И ГОРСКИ ПРЕДПРИЕМАЧИ
УПРАВИТЕЛНИЯТ СЪВЕТ НА БУЛПРОФОР пожелава много здраве и благополучие!
ЧЕСТИТА КОЛЕДА и УСПЕШНА НОВА 2010 ГОДИНА!
БЪДЕТЕ АКТИВНИ и НЕКА ВСИЧКИ ЗАЕДНО с МНОГО ПОЗИТИВНА ЕНЕРГИЯ
ДА ПОМАГАМЕ ПРОМЯНАТА ДА СЕ СЛУЧИ!

Да защитим интереса на лесовъдите

Доц. д-р Иван Палигорев е роден на 13.09.1959 г. във Велинград. През 1978 г. завършва средно образование в Техникум по горско стопанство „Христо Ботев“ - Велинград, а през 1985 г. - висше образование във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, специализация „Екология и опазване на природната среда“. Защитава дисертация за „кандидат на икономическите науки“ (сега доктор) в УНСС през 1991 година. От 1985 до 1988 г. работи в ГС - Чехълво, ГСК - Пазарджик. От 1988 г. е редовен аспирант, от 1990 г. е асистент, от 1992 г. - главен асистент, а от 1997 г. - редовен доцент в катедра „Управление на ресурсите и природоползването“ на ЛТУ. От 1998 г. е зам.-декан, а от 2003 г. - декан на Факултет „Стопанско управление“ на ЛТУ. Специализирал е в Австрия, Чехия, Гърция, Испания, Германия и Обединеното Кралство. Автор и съавтор е на над 130 публикации, в т.ч. 12 книги - учебници, ръководства, монографии и наръчници, както и на 34 научно-изследователски проекта. Представител е на България в Международния екип от специалисти в областта на горската политика в страните от Централна и Източна Европа, към ФАО на ООН. Член е на Съюза на лесовъдите в България от 1990 г., а на Управителния съвет - от 1996 г. От 1998 до 2000 г. е зам.-председател на СЛБ.

- Доц. Палигорев, как приемате избора Ви за председател на СЛБ - като признание за досегашната Ви дългогодишна дейност в Съюза, като доверие към личността Ви или като предизвикателство в настоящия момент на промени?

- По-скоро като предизвикателство, което е не само пред мен. То е пред цялото ни общество, в това число пред работещите в сферата на горското стопанство. Продължаващите повече от 19 години реформи поставят за решаване сложни и понякога свързани с много противоречиви интереси задачи. Твърде голямо е изкушението да се мисли, че едва ли не с магическа пръчка могат да се подредят обществените отношения, които се наложили с промените на законодателството. Най-голямото предизвикателство сега е да се запази увереността на колегията в своя професионализъм, да се възстанови позабравеното правило, че резултатите са плод на много упорит труд. Защото ние, лесовъдите, най-добре разбираме, че за дейността на днешното поколение оценката ще бъде дадена от следващите поколения, ако те могат да получат от горите комплекс от екологични, икономически и социални продукти, свойства, функции и ползи, поне в такива размери, които получаваме днес.

- Поемате председателството на професионална организация със 100-годишни традиции. Последователски или реформаторски ще бъде Вашият подход?

- Добрите традиции са нещо, от което не трябва да се отстъпва, особено когато са се утвърдили от живота на няколко поколения, вече повече от 100 г. Само че животът върви напред и поставя нови предизвикателства и проблеми, на които следва да се търсят нови решения, съобразени с новите реалности, с желанието да се осигури по-добро бъдеще. Защото основите на бъдещето се залагат от действията ни днес. В този смисъл приемам, че в продължение на традициите, но с реформаторски подход Съюзът на лесовъдите в България следва да изразява мнението на най-широкия кръг от професионалисти, работещи в сектора, по всички въпроси, като се ръководи най-вече от изискванията на професионалната чест, съвест и етика.

- В какви посоки бихте искали да се развива СЛБ и какво може да се постигне до края на мандата?

- Доста е труден отговорът на един толкова хубав въпрос. Необходимо е да се набележат основните цели и задачи за този мандат, които отделните дружества виждат и оценяват като важни. На Общото отчетно-изборно събрание на Съюза на 8 октомври 2009 г. в своето изказване споделих, че може би най-напред следва да се създадат условия в Съюза да се активизира процесът на обобщаване на отношение и на позиция по въпросите на съвременната горска политика на България. Но не като лична позиция на отделни членове, а като принципна професионална позиция в интерес на горите на България и с цялата отговорност пред обществото. В този смисъл идеите за предвижданите промени в горското законодателство трябва да станат обект на сериозна и задълбочена дискусия. Тази дискусия да обхване такива важни въпроси като изравняване пред закона на изискванията при управлението на горите с различна форма на собственост, включително стопанисването, ползването и опазването на горите и възпроизводството на комплекса от екологични, икономически и социални функции, баланса в отношенията между държавата и бизнеса в горското стопанство. Второ, отстояване и защита на мястото и сигурността на специалистите в управлението на горите и единство на критериите за тяхната оценка за кариерно израстване, основано на професионализма. Да се преустанови практиката на ненужно противопоставяне на специалистите от държавното горско стопанство и от недържавното, както и с горските предприемачи, като се поеме курс на обединяване на колегията. Да се ограничи до минимум влиянието на местното безпринципно личностно противопоставяне, реваншизъм и политическо вмешателство. На трето място, необходимо е създаване на атмосфера на нетърпимост и непримиримост към евентуални корупционни практики или прояви на корупция. Следва да се усъвършенстват съществуващите или да се създадат нови единни норми за контрол и санкции за нарушителите на горското законодателство, за нарушителите на правилата на лесовъдската етика и морал, които да се приемат от обществото като необходими нор-

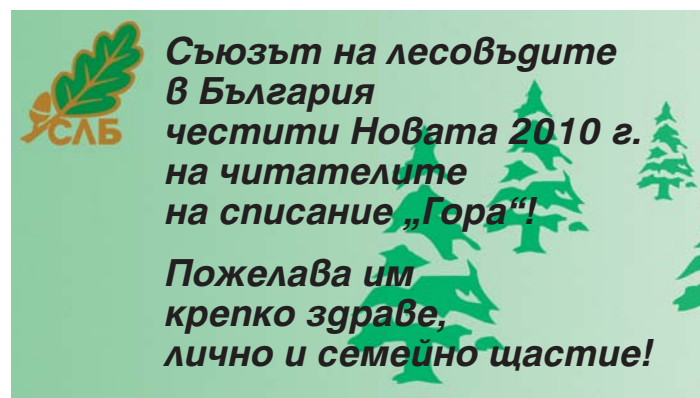
ми за опазване на горското ни богатство. На четвърто място, укрепване и утвърждаване на международния авторитет на СЛБ в Съюза на европейските лесоудари (UEF). Освен участията в редовните срещи, конгреси и конференции, СЛБ трябва да стане инициатор за разширяване на полето на действие на UEF, за по-широко представяне на нашия национален опит и традиции в горското стопанство, както и за възприемане на най-добрите европейски практики. Това закономерно ще повиши реномето на Съюза в обществото, ще създаде обстановка на доверие между неговите членове, надявам се да го укрепи организационно, като особен акцент в тази посока би било мотивирането на аргументирано желание у добрите специалисти, както и у младите колеги да бъдат членове на Съюза на лесоударите в България.

- Какви лични цели си поставяте на председателския пост?

- Председателството на СЛБ за мен е висока обществена, а и лична отговорност. Желанието ми е със своята дейност СЛБ да се опита да възстанови самочувствието у нашите членове, а и у всички колеги, че тяхното професионално мнение и позиция, техните действия, както и резултатите от тях, се оценяват като изключително важни за бъдещето на българската гора, за доброто на нашето общество. На второ място, да работим за усъвършенстване на възможностите за прозрачност и диалог, за широка дискусия със заинтересованите по въпросите на стопанисването и опазването на горите в интерес на обществото. Нещо повече, ние, специалистите, трябва да сме водещи, да сме инициатори и радатели за по-широко представителство на заинтересованите групи от обществото при формулирането и особено при осъществяването на горската политика на местно, регионално и национално ниво. В това отношение следва да се работи от всички, като се използват добрите отношения на

СЛБ, неговите структури и отделните членове с държавните, регионалните и местните органи на публичната администрация, с неправителствените организации, със синдикатите, с представителите на политическите партии и организации. Особено важно е да се разшири просветителската работа за формиране на познания и култура у учениците в началните и средните училища, у студентите от висшите училища и университетите за значението на горите за обществото, за значението на лесоударската професия. В някои от тези дейности СЛБ има добър опит, в други сега трябва да се направят първите стъпки. Определено смятам, че лесоударската колегия вече е готова за това. Няма да е лесно, но трябва да се продължи и разшири действието на подхода за отварянето ни към обществото. Надявам се обществото, от своя страна, да ни разбере и да ни помогне в осъществяването на нашата благородна кауза да работим заедно за бъдещето на българската гора.

Разговора проведе Юлия СЪБЧЕВА

Отчетно-изборно събрание на СЛБ

На 8 октомври в Аулата на Лесотехническия университет се състоя Общо отчетно-изборно събрание, на което проф. Димитър Коларов - досегашният председател на Съюза на лесоударите в България, отчете дейността на Съюза за изтеклия петгодишен мандат. Присъстващите общо 72 делегати гласуваха за Управителен съвет от 34 души, който, от своя страна, определи с гласа си новия председател на СЛБ - доц. г-р Иван

Палигоров - декан на Факултет „Стопанско управление“ в ЛТУ.

Зам.-председатели са г-р инж. Анна Петракиева - ст. експерт в ИАГ, инж. Борис Господинов - гл. редактор на списание „Гора“, инж. Милко Христов - директор на ДГС - Ихтиман, инж. Георги Мангушев - ст. експерт в РДГ - Благоевград. Секретар на СЛБ остава инж. Борислав Божов. **Т**

Новият Управителен съвет на СЛБ с председателя доц. Иван Палигоров

100 години ПГТСД „Сава Младенов“: верни на вековната традиция, с поглед в бъдещето

Празникът

Последният ден на октомври бе празничен за Професионалната гимназия по горско стопанство и дървообработване „Сава Младенов“ в Тетевен. Училището навърши век в навечерието на Деня на народните будители. Церемонията започна с тържествения звън на реставрираната училищна камбана, която бе открита от зам.-министъра за земеделието и храните доц. Георги Костов. Бивши и настоящи учители, ученици и гостите на празненството се събраха в двора на гимназията за издигане на националния флаг. После присъстващите се отправиха в шествие по улиците на града под звуците на духовата музика (сн. 1). Множеството поспря на площад „Сава Младенов“ за поздрав от мажоретния състав и всички се настаняха в салона на читалище „Съгласие“ за тържествен концерт.

Директорът на училището инж. Зоя Петрова приветства присъстващите и ги поведе из историята на училището от създаването му до днес.

Множеството поздравителни адреси към директора, колектива и възпитаниците на гимназията засвидетелстваха извоюваното през годините уважение и значимостта на училището. От името на президента Георги Първанов поздравления поднесе Калинка Николова от Президентството. В своя поздравителен адрес доц. г-р Георги Костов - зам.-министър на земеделие-

то и храните, се обърна към учениците и учителите с призив за нови идеи и смели инициативи, които да отговорят на изискванията за съхраняване на природата в променящия се свят. „Да отговорим с общи усилия на глобалните предизвикателства пред екологичното равновесие, които поставя не утрешният, а днешният ден“ - каза доц. Костов. Той поднесе и поздравленията на министъра на земеделието и храните г-р Мирослав Найденов, както и на изпълнителния директор на ИАГ инж. Бисер Дачев. Доц. г-р Милко Милев - декан на Факултет „Горско стопанство“ поднесе поздравления от името на ректора на ЛТУ. По случай празника професионалната гимназия бе удостоена с Почетния знак на ЛТУ за принос в развитието и утвърждаването на средното професионално образование по горско стопанство и дървообработване. От името на Съюза на лесовъдите в България към колектива на гимназията се обърна и доц. г-р Иван Палигоров - декан на факултет „Стопанско управление“ в ЛТУ и председател на СБА. Поздравителни адреси поднесоха също Маргарита Гатева - държавен експерт в МОМН, от името на министъра на образованието, младежта и науката, ст.н.с. Иван Ц. Маринов от ИГ при БАН, инж. Павли Богдански - директор на РДГ - Ловеч, Милена Стойчева - изпълнителен директор на „Джунѝър ачийвмънт - България“, Ваня Кастрева - началник на Регионалния инспекторат по образованието - София, Пламен Огнянов - заместник областен управител на Ловешка област, инж. Дмитрий Виторович - директор на Промислено-икономическия горски колеж в гр. Ухта, Русия, инж. Иван Петков - председател на НЛРС „САРБ“. Вълнуващи думи отправи инж. Алекси Милев от името на бившите директори на гимназията. И още много, много топли думи към директора инж. Зоя Петрова, колектива на училището и неговите ученици. Празникът про-

гължи с възнуваща програма, подготвена от бивши и настоящи възпитаници на училището. Сцената на читалище „Съгласие“ се огласи от песни, потръпна от танци (сн. 2) и притихна в изпълнението на театралния състав.

От началото до края всеки момент от празника бе символ на приемствеността, която е в основата на всяка дълголетна традиция, заедно с уважението към тези, които са градили преди нас.

Историята

През 1909 г. с решение на Окръжната постоянна комисия в Плевен е открито Дърводелско занаятчийско училище в Тетевен. Изборът е направен, след като директорът на Окръжното средно мебелно стопанско училище в Русе Йосиф Вондрак аргументирано доказва, че условията в Тетевен са по-благоприятни от Троян. Училището е открито на 22 март 1909 г. в сградата на изоставено училище, наречено „женското“, построено от Крачун Иванов - благодетел от Крайова, Румъния (сн. 3).

По-късно Министерството на търговията и земеделието отпуска средства, с които е построена малка сграда, състояща се от работилница, класна, материална и учителска стая. Така е поставено началото на дърводелското училище.

До 1945 г. Дърводелското промишлено училище прераства в Народна техническа гимназия по дървообработване и вътрешна архитектура, а броят на учениците достига 400.

Нуждата от кадри за бързоразвиващата се дърводобивна и дървообработваща промишленост налага през 1951 г. гимназията да се трансформира в Горски промишлен техникум, като освен в специалности по дървопреработване започват да се обучават ученици и по специалностите „Горско стопанство“ и „Механизация на горското стопанство“.

През изминалите години не само се съхранява доброто име на Горския техникум, не само са запазени установените традиции, но се внася и актуално съдържание, което обогатява постигнатото с духа и изискванията на новото време.

В годините от създаването си до днес училището са завършили над 8000 ученици с много добра подготовка по общообразователните и специални предмети.

Днес

Учениците се обучават по специалностите „Горско и ловно стопанство“, „Горско стопанство и дърводобив“, „Производство на мебели“, „Механизация на горското стопанство“ и „Дърворезба“.

Производственото обучение е издигнато на високо професионално ниво и е неделима част от учебно-възпитателната работа. То е предпоставка за формиране на практически умения и навици у учениците, залог за тяхната успешна социална реализация.

Конкретно приложение на придобитите знания и умения са челните места, заети от отборите на националните и международни състезания по горски многобой. В годината на своята стогодишнина учениците спечелиха първо място на националното състезание по горски многобой. През 2008 г. ученици спечелиха първо място на Международния горски конкурс в Москва, в условията на конкуренцията на отбори от всички бивши съветски републики, Аржентина, Куба, Япония, Северна Корея и някои европейски държави. Гордост за училището са престижните отличия и награди от Националния конкурс за проектиране на мебели - второ място, и Националното състезание по направление „Производство на изделия от дървесина“ - второ място, много отличия от МОМН и МЗХ.

Юлия СЪБЧЕВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
и архив на училището

Колективът на гимназията с директора инж. Зоя Петрова (на първия ред в средата)

Природен парк „Витоша“ на 75 години: хората за природата

Заради близостта ѝ до София и неоспоримото ѝ значение за развитието на науката Витоша става първият национален парк на Балканския полуостров, обявен на 27 октомври 1934 г. През 2000 г. паркът е прекатегоризиран в природен. Първоначалната защитена територия от 6410 ха, само в най-високата част на планината, днес достига 27 079 ха. На територията на Парка са разположени два резервата. Биосферният резерват „Бистришко бранище“ е създаден с цел да се съхранят в естествено състояние високопланински смърчови гори, скални образувания и каменни реки. Резерват „Торфено бранище“ е обявен, за да се запази най-значителният за България комплекс от високопланински торфища. Природната забележителност на територията на Парка - пещерата „Духлата“, със своите 17.5 км е най-дългата в България.

Характерни за Природния парк „Витоша“ са каменните реки (морени) и сипеите. Първенецът Черни връх (2290 м) е сред десетте двухилядници на българските планини.

От Витоша тръгват водите на най-дългата в югозападна България река Струма. От височина 1200 метра Боянската река плисва водите си в 15-метровия Боянски водопад.

Близко половината от висшите растения на България - 1489, се срещат на Витоша. Витошкото лале, златистата кандилка, самодивското лале са включени в Червената книга на България. На територията на Парка са установени около 500 вида сладководни водорасли, 805 вида гъби, над 360 вида лишеи и 326 вида мъхове. Богат и разнообразен е и животинският свят: над 1000 вида безгръбначни, 40 вида бозайници, сред които 13 вида прилепи, 22 вида земноводни и влечуги, над 200 вида птици.

Известна като център на българската Мала Света гора, през Средновековието Витоша е скътавала в полите си повече от 40 манастира, от които до днес са запазени само Драгалевският „Света Богородица Витошка“ (от XIV в.) и Кладнишкият манастир „Свети Николай Мирликийски Чудотворец“ (изграден през XIX в. върху стари основи). Боянската църква „Св. Св. Никола и Панталеймон“ (от X в.) е включена в Листата на световното културно наследство на

ЮНЕСКО.

Днес Природен парк „Витоша“ е най-посещаваната защитена територия в България.

Витоша - страници от историята

Честванията по случай 75-годишнината на Природен парк „Витоша“ започнаха на 14 октомври с откриването на изложбата „Витоша - страници от историята“ в зала „Архиви“ на Държавна агенция „Архиви“. Изложбата бе открита от директора на Парка инж. Тома Белев и зам.-председателя на ДА „Архиви“ Пламен Георгиев (сн. 1). С показаните документи, книги, снимки и карти, съхранявани в Централния държавен архив, Софийския държавен архив, Българското дружество за защита на птиците, Дирекцията на Природен парк „Витоша“ и Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ изложбата акцентира върху най-важните моменти от историята на Парка.

Могат да бъдат видени заповедите, с които Софийското окръжно управление през 1893 г. забранява лова на сърни, елени, кошути, диви кози, фазани и глухари на територията на Витоша и Софийски окръг.

Показани са документи от началото на XX век за отчуждаване на частни и общински терени в полза на държавата с цел опазване на водите на Витоша.

Старите ленти завръщат към началото на организирания туризъм в България. Уникални фотографии показват строежа на най-старата витошка хижа „Алеко“, завършен през 1924 година.

Архивите пазят историята на създаването на Съюза за защита на родната природа през 1928 г. по инициатива на Дружеството на българските лесовъди. Именно по идея на новосформирания съюз се създава първият национален парк - Витоша. Изложбата показва Постановление № 15422 от 27 октомври 1934 г. на Министерството на народното стопанство, с което върху площ от 6410 ха се обявява Национален парк „Витоша“ с включените в него бранища. През 1936 г. е прекатегоризиран в народен парк. С Указ № 53 на

цар Борис III от 24 декември 1938 г. е одобрен Правилникът за Народния парк „Витоша“ и включените в него бранища. В Правилника са описани границите на парка и на двата резервата в него. Описани са подробно забранените и позволени дейности. Определен е режимът на хижите в границите му. Основните забрани, заложили в Правилника, са актуални и днес: паленето на огън извън определените места, преследването и уловът на животни, увреждането на растителността, замърсяването на водите, повреждането на скалните образувания и други.

Пожълтелите страници разказват и за дейностите в Народния парк „Витоша“ през първите години от обявяването му, когато започват залесявания и възобновяване на гори, създават се 4 горски разсадника, построени са горски пътища от кв. Бояна до х. „Планинец“ и от кв. Драгалевци до х. „Алеко“, прокарани са 22 км пътеки до основните местности и хижи, маркиран е един скиорски път от Черни връх до х. „Тинтява“, построени са 9 хижи и един заслон, издадени са първите карти за Народен парк „Витоша“. Дават се български имена на местностите. Изложбата показва Правилника за строежите на Витоша, влязъл в сила през 1940 г., в който се определят местата, където се допуска строителство, както и условията, при които строежът се разрешава. Фотографиите са съхранили и осанката на първите витошки хижи, построени между 1930-1945 година.

Историята ни води през периода 1951-1956 г., когато следват промени в площта на парка и устройството на територията му. На 13.11.1951 г. Министерският съвет приема Постановление №1388, свързано с използването на Народния парк за отдих и спорт на трудещите се и санитарно-охранителните зони на територията му. С Постановление № 621 от 01.08.1952 г. на Министерския съвет площта на Народен парк „Витоша“ се увеличава на 22 725.8 ха. На 22.12.1952 г. с ПМС № 987 се утвърждава Плановото задание за изработване на паркоустройствен и застроителен план на Народен парк „Витоша“. В това Постановление се поставя и задачата да се създаде витошкият Дендрариум. С ПМС №П-330 от 01.06.1953 г. се

утвърждава идейният проект за устройството на Народен парк „Витоша“. Една част от парка (11 043 ха) се прехвърля за управление и стопанисване на Столична община, а останалата остава в горското ведомство.

Чудесните стари снимки ни връщат към двете десетилетия след 1954 г., когато паркът се благоустроява. Създават се все повече възможности за отдих и туризъм в планината. Столична община инвестира милиони левове в над 300 км алейна мрежа, изкуствени водни площи и кътове за отдих. Изграждат се нови туристически обекти, заслони и хижи. Построяват се хижите „Септември“ (1955 г.), „Боерица“ (1956 г.), „Есперанто“ (1959 г.), „Преспа“ (1965 г.), „Планинска песен“ (1970 г.), почивен дом „Звездица“ (1966 г.), както и заслоните „Кикиш“ (1962 г.), „Ушите“ (1964 г.), хотелите „Щастливеца“ (1969 г.), „Простор“, „Морени“ и други.

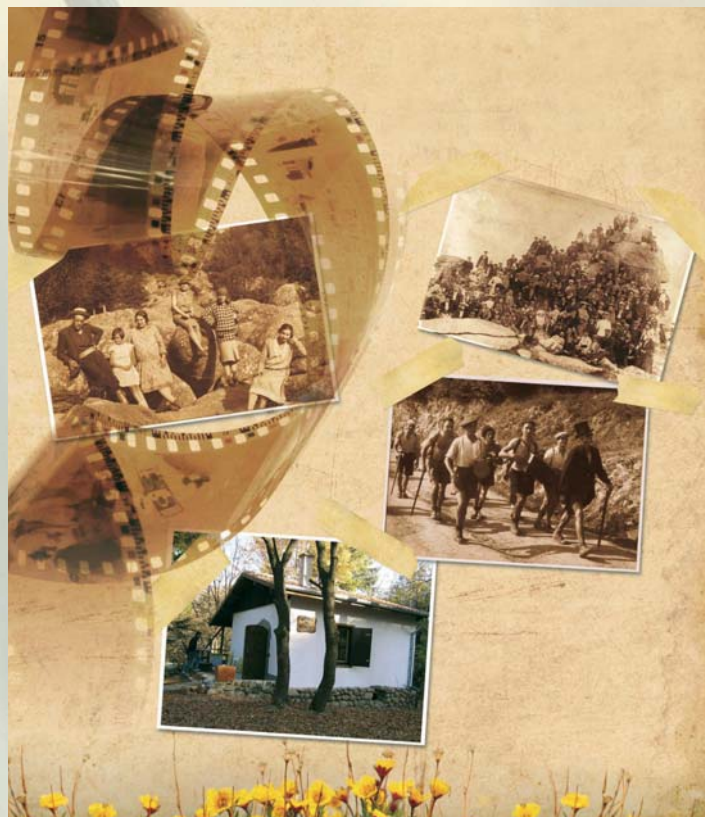
Архивите от 80-те години свидетелстват за промени в площта на парка и за появата на незаконно строителство. Със Заповед на Комитета по опазване на околната среда № 1075/23 от ноември 1981 г. площта на парка е увеличена до 26 547 ха. Изключително важна е забраната за разкриването на кариери и провеждането на дейности, с които се нарушава ландшафтът на парка. По това време София е кандидат за домакин на XVI зимни олимпийски игри през 1992 г. По тази причина се разработват проекти в пълно нарушение на законите на страната, изсичат се гори, разрушава се ландшафтът на защитени територии. Извършва се незаконно строителство на спортни съоръжения. Този процес е спрял с писмо от 31.07.1986 г. на председателя на Държавния съвет Тодор Живков. През 90-те години следват нови промени в границите, собствеността и категорията на парка.

На 8.02.1991 г. със Заповед на МОС № 82 площта му е увеличена до 26 606 ха, а Заповед № РД-179 от 01.03.2004 г. на МОСВ променя площта му до днешните 27 079.114 ха.

След 1989 г. основните форми на собственост върху територията на парка се променят. С най-голям дял (18 343.379 ха) е държавната собственост, в която са включени двата резервата „Бистришко бранище“ (1061.6 ха) и „Торфено бранище“ (784.1 ха), както и Дендрариумът (40.4 ха). На 14.07.2000 г. със Заповед №РД-349 на МОСВ Народен парк „Витоша“ е прекатегоризиран в Природен парк. Промяната е свързана с влезлия в сила на 11.11.1998 г. Закон за защитените територии.

Акцент в изложбата е Планът за управление на парка 2005-2014 г., приет с Решение № 305 от 22.04.2005 г. на Министерския съвет. С карта е нагледено зонироването на територията на парка. В Плана за управление са описани общо 210 режима, разпределени в три групи по отношение на дейностите: насърчаване, допускане, недопускане.

В няколко табла на достъпен език и с илюстриращи фотографии са представени последиците от природни бедствия и насекомни вредители и последвалите действия на територията на парка. Правилното разбиране на тези процеси, като и на ролята на парковата дирекция би понижало общественото напрежение, породено от без-

почвените обвинения, че за горите на Витоша не се прави достатъчно.

През 2006 г. експерти в сферата на опазването на околната среда и управлението на защитени територии сформират Инициативна група „Витоша“ (по-късно регистрирана като сдружение с общественополезна дейност). Със съдействието на ДПП „Витоша“, ДЛ (ДГС) - София, РУГ (РДГ) - София, ЛЗС - София, ГСС - София, РИОСВ - София, са реализирани успешно 2 проекта. Привлечени са корпоративни дарители и партньори и е осигурено финансиране за опазване, създаване и отглеждане на нови гори в парка. С помощта на сдружението в периода 2006-2009 г. са възстановени около 200 дка гори.

За въвличане на широката общественост в проблема с възстановяването на смърчовите гори на територията на парка Инициативна група „Витоша“ разработва пилотен модел за „осиновяване“ на горски участъци от корпоративни дарители, училища и организации. В акциите за залесяване се включват стотици доброволци.

Накрая изложбата разказва за дейността на парковата администрация в последното десетилетие.

След влизането в сила на Закона за защитените територии и създаването на специализирана паркова администрация - Дирекция на Природен парк „Витоша“, през 1998 г., усилията се насочват към опазването на растителни и животински видове с национална и световна значимост, а също и към възстановяването на отдавна изчезнали от планината представители на фауната. На територията на парка се завръща балканската дива коза, изчезнала преди повече от век от Витоша. Подпомага се популацията на пернатоногата кукумявка. Възстановяват се находищата на тиса и петтичинковата върба. Наред с опазването на биологичното разнообразие, сред приоритетите на парковата администрация в този период е изграждането на информационна система на парка. Поставят се информационни табла и насочващи табели. Изграждат се няколко специализирани алеи за хора с различни увреждания: ботаническа алея за незрящи в м. Дендрариума, спортно-информационна алея за хора с увреждания на опорно-двигателния апарат и зрението в м. Игликина поляна, торфищна информационна алея в м. Офелиите и детски екологичен център в м. Дендрариума.

Още през първите години от създаването си Дирекцията на Природен парк „Витоша“ работи за приобщаване и на най-малките към идеята за опазването на природата. Вече пет години музеите на мечката, на водното конче и на совите в местностите Дендрариума и Белите брези посрещат своите посетители. Информация за защитените територии в България и по света предоставя и Националният парков информационен център в София, създаден през 2002 г. ДПП „Витоша“ се гордее и с множество специализирани издания:

„Определител на дърветата и храстите на Витоша“, „Определител на птиците на Витоша“, „Определител на бозайниците в България“, „Пътеводител на Природен парк „Витоша“, туристическа карта на ПП „Витоша“ на български и английски език, както и много други информационни материали.

„Историята продължава“ е озаглавен последният постер от богатата юбилейна изложба, като завършва с думите: „От нас зависи какво ще оставим в наследство“. Дано този призив остане в съзнанието на повече хора и след края на изложбата.

Празничен концерт

Лятната естрада на Борисовата градина посрещна приятелите на Витоша, дошли да отпразнуват годишнината в деня на обявяването на парка - 27 октомври. Със своите 75 години Природен парк „Витоша“ се нарежда сред най-старите европейски паркове, представени в мобилна изложба, която през следващата година ще обиколи Европа. Поздравления за празника поднесоха кметът на столичния район Средец Маргарита Гутева, инж. Стойчо Бялков - директор на дирекция „Горско стопанство“ в ИАГ, доц. Иван Палигоров - председател на СЛБ. Директорът на парка инж. Тома Белев върна гостите в далечните години на основаването, когато проблемите на Витоша са били подобни на днешните: „Витоша от редица години е засрашена да се обърне на сборище и панаири, да стане частна мошля, да бъде разграбена и обезобразена... От извор на чиста вода тя ще се обърне на боклучище и място за зараза...“ - пише Туристическо дружество „Фонфон“ към БТС, за да обоснове създаването на първия национален парк.

Таня Георгиева - Шнел и Владимир Милушев и Симеон Рангелов - експерти в ДПП „Витоша“, запознаха гостите на тържеството с дейността на парковата дирекция, сътрудничеството на различни организации и доброволческата дейност. За общия принос към парка и съвместната дейност разказаха Теодор Тодоров от Инициативна група „Витоша“ и Аспарух Мачирски от „Мачирски спорт“. Пъстра и разнообразна като природата на Витоша бе музикалната програма - от изтънчения джаз на дуета Полина Кравченко и Християн Цветков, през популярните мелодии на трио „Орфей“, фееричното танго на танцьорите от танцова школа „София танго“ и накрая букет от автентични народни песни и танци от фолклорния ансамбъл „Бистришки баби“ и танцовия ансамбъл към читалището в с. Бистрица.

Ситният дъжд само развесели множеството, което вече се бе спуснало в стъпките на хорото.

Инж. Юлия МИХАЙЛОВА
Юлия СЪБЧЕВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

СКЪПИ СИНДИКАЛИСТИ,
СКЪПИ КОЛЕГИ,

ПРИЕТЕ СЪРДЕЧНИ БЛАГОПОЖЕЛАНИЯ
ПО СЛУЧАЙ НАСТЪПВАЩОТО РОЖДЕСТВО
ХРИСТОВО И НОВАТА 2010 ГОДИНА.
БЪДЕТЕ ГОРДИ С ТРУДА СИ, ЗАЩОТО ВИАГИ ОСТАВЯТЕ
СЛЕДА, ДОБРА СЛЕДА!
ПОЖЕЛАВАМ НА ВСИЧКИ ВАС ЗДРАВЕ И ОПТИМИЗЪМ ЗА
УТРЕШНИЯ ДЕН!
ПОЖЕЛАВАМ ВИ МНОГО УСПЕХИ И БЛАГОПОЛУЧИЕ!

ИНЖ. ПЕТЪР АБРАШЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФСОГСП КЪМ КНСБ

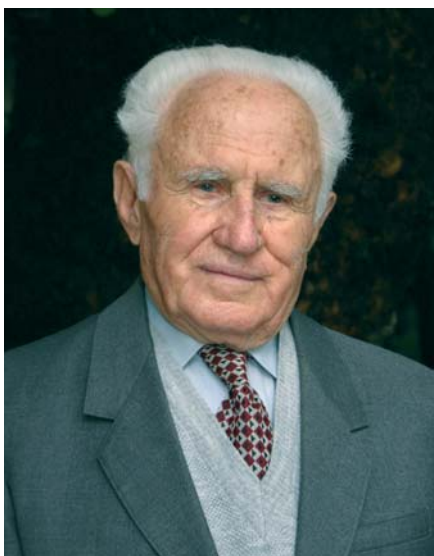
КЛИМАТЕТ ПАЗАРДЖИК

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678
GSM: 089 8 614 581
www.klimatet.hit.bg
e-mail: klimatet@abv.bg

Поздравяваме своите клиенти
и партньори с предстоящите
Коледни и Новогодишни празници!

Инж. Христо Въчовски на 90 години

Инж. Христо Въчовски е роден на 13 ноември 1919 г. в с. Борован, Врачанско, което е родно място на много известни български интелектуалци като акад. Георги Цанев, акад. Цено Хинковски, проф. Петко Бецински, актрисата Мара Нонинска и други. Той получава висше образование по лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет през 1942 година. След това е стажант в Боровец и Дупница, а през 1943-1944 г. - войник в Скопие и школьник в ШЗО - Велико Търново. От 1945 г. започва професионалната му кариера, която включва дълга поредица от длъжности - директор на ГС - Кости, зам.-районен директор на горите в Малко Търново, началник на Окръжно управление на горите - Хасково, ръководни постове в Управлението по стопанисване и опазване на горите, директор на „Агролеспроект“, генерален директор на ДСО „Горско стопанство и дърводобив“ и ДСО „Заграницно строителство и дърводобив“, първи зам. генерален директор на ДСО „Стара планина“, зам.-министър на горите и горската промишленост и председател на Профсъюза на работниците от горското стопанство

и горската промишленост. Тази последователност от различни постове, включително и във висшите ешалони на ръководството на горите, показва, че инж. Христо Въчовски е с изяви управленски способности. Цялостната му дейност в горското ведомство е насочена към проблемите по стопанисване и опазване на горите, икономическите механизми в този отрасъл и международното сътрудничество. За това са допринесли и знанията, придобити от второто му висше образование по политология (1953-1957 г.) и специализацията му в Германия (1974 г.).

Паралелно с неговата голяма организационна и управленска дейност инж. Христо Въчовски се изявява и като изследовател на българските гори. Автор е на около 100 научни и научно-популярни публикации в специализирани списания, включително на няколко книги и монографични трудове: „Възобновяване на смърччо-

вите гори у нас“ (1958), „Тенденции и перспективи за потребление на дървесина за периода 1950-2000 г.“ (1980), „Интензификацията - главно направление в развитието на горското стопанство“ (1992), „Горската политика и развитието на горското стопанство в България“ (1997), „Горите и горското стопанство на България през XX век“ (2003), „Прогноза за потребление, производство и добив на дървесина и дървесни продукти през периода 2005-2025 г.“ (2007), „За устойчиво и икономически ефективно горско стопанство“ (2009). Научното му творчество показва професионално познаване на проблемите, задълбочен анализ на данните и умело интерпретиране. Инж. Въчовски продължава научните си занимания и след пенсионирането си и 2 седмици преди неговия 90-годишен юбилей излезе от печат поредната му книга. Много малко, почти изключение, са авторите, които творят на тази възраст.

Той участва непосредствено в създаването и реализирането на националната горска политика през 60-те и 70-те години на миналия век, както и в развитието на дърводобивната дейност в Коми. Носител е на много държавни отличия, включително званието „Заслужил лесовъд“ (1985).

В продължение на десетилетия инж. Христо Въчовски служи и продължава да бъде отдаден на българската гора и с основание може да се причисли към най-бележитите български лесовъди.

С пожелание да продължи творчеството си на горска тематика и да напише мемоарна книга.

Честит юбилей!

Акад. Александър Х. АЛЕКСАНДРОВ

АГРОЛЕСПРОЕКТ

*Поздравяваме всички колеги с настъпващата
2010 година и желаем здраве и успешна работа!*

100 години от рождението на проф. Боян Захариев

На 6 октомври се навършиха 100 години от рождението на големия учен, педагог и лектор, един от основоположниците на залесителното дело в България - проф. Боян Йорданов Захариев.

Факултет „Горско стопанство“ на Лесотехническия университет, където той беше дългогодишен преподавател и ръководител на катедра „Горски култури“, отбеляза годишнината с тържествен Факултетен съвет. Тържеството беше почетено от много преподаватели и негови колеги от ЛТУ, Института за гората и Института по ботаника при БАН, ОСБДВ - Свищов, ГСС - София, от негови дипломанти. Присъстваха и синът му Александър Захариев със семейството си. Роден в Кюстендил, в семейство на учен, Боян Захариев от малък проявява особен интерес към учението, което го изгражда като образована личност с висока езикова и обща култура. Завършва средно образование в родния си град през 1928 г. а висше лесовъдско - през 1932 г. в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. През 1932 г. постъпва като стажант в Министерството на земеделието и държавните имоти. От 1933 г. в продължение на 7 години работи като асистент-лесовъд и началник-отдел в Службата по горско опитно дело (днес Институт за гората). От 1940 г. е доцент, а от 1945 г. - професор по горски култури. От 1940 г. до пенсионирането си през 1977 г. е неизменен ръководител на Катедра „Горски култури“.

Многогранна, плодотворна и практически насочена е преподавателската и научно-изследователската работа на проф. Боян Захариев.

Научната му продукция наброява около 150 публикации, от които над 110 научни и много научно-популярни статии от областта на горското семепроизводство, горските разсадници и създаването на горски култури.

В съавторство с Донов, Петрунов и Масъров разработва фундаменталния за нашето горско стопанство труд „Горскорастително райониране на България“, послужил като научна основа за разработената и прилагана и до днес в горскостопанската практика класификационна схема на типовете горски месторастения.

Редица публикации проф. Захариев посвещава на правилния избор на видове за залесяване. Неговите идеи за гъстотата на горските култури са осъществени в създадените по инициативата на учения през 1975-1976 г. опитни култури от бял бор с различни гъстоти в УОГС - Юндола, и УОГС - Петрохан, които и до днес са нагледен пример за бъдещите лесовъди.

Една от особено ценните за горскостопанската наука и практика книги, обхващаща многогодишни проучвания на 14-членен научен колектив, оглавяван от проф. Захариев, е „Залесителното дело в България“. В нея са анализирани подробно по-голямата част от най-възрастните и част от помладите култури основно от местни иглолистни и широколистни дървесни видове, дадени са важни препоръки за бъдещите залесявания у нас, по-голямата част от които и досега напътстват специалистите от лесокултурната практика.

Друг по-значителен труд, плод на изследвания на колектив от седем учени, ръководен от проф. Захариев, е книгата „Интензивни горски култури“ (1983).

Заслужава да бъде отбелязана и темата за полезащитните горски пояси, която занимава още младия лесовъд Боян Захариев. По-късно, вече като професор, той заедно със свои колеги проучва първите дъбови полезащитни пояси в Добруджа и ръководи разработването на две дисертации в областта на полезащитните залесявания. Богатата му езикова култура (отлично владее френски език, ползва немски, руски и сръбски език) му позволява да се за-

познае с най-новите постижения на световната лесокултурна наука и практика и да ги обобщи в обзорите си „Създаване на горски култури от някои бързорастящи дървесни видове“ (1967), „Новости в производството на фиданки в горските разсадници“ (1970), „Новости в съвременната технология при производството на горски посевни материали“ (1973), „Съвременни достижения по създаване на специални горски култури за осигуряване нуждите от дървесина“ (1975), „Ранна диагноза за установяване на стопански ценните генетични особености при горските дървесни видове“ (1977), „Нови методи и рационални технологии за промишлено производство на дървесина“ (1979), които и досега са ценен справочник за научните и практическите дейци, работещи в областта на горските култури.

В публикации в местната преса той дава научнообоснована преценка на състоянието и препоръки за използването на конкретни дървесни видове в условията на своя роден град Кюстендил. Оказва помощ в разработването на прогноза за развитие на горското стопанство в Кюстендилски окръг. Проф. Боян Захариев ще остане в паметта на своите възпитаници и като забележителен преподавател. Автор е на 9 учебника и 3 учебни помагала за ВУЗ и техникумите по горско стопанство (днес професионални гимназии). От неговите увлекателни лекции над 3000 студенти са получили съвременни познания в областта на горското семепроизводство, горските разсадници и залесяванията. Стотици студенти с интерес са разработвали теми в ръководения от него научен кръжок. Под негово ръководство са защитени около 200 дипломни работи и 8 дисертации по горски култури.

Проф. Захариев е ценен високо от лесовъдската колегия в страната и често е канен за лектор на съвещания, семинари и квалификационни курсове. Контактна с видни учени от чужбина, участвал е многократно в международни конференции и симпозиуми.

За цялостната му системна и задълбочена изследователска, популяризаторска и просветна дейност е удостоен с орден „Червено знаме на труда“, „Кирил и Методий I степен“ и със званията „Заслужил лесовъд“, „Заслужил деятел на Българското ботаническо дружество“ и „Заслужил природозащитник“.

Проф. Боян Захариев ще остане ярък пример за високоерудирани преподаватели, задълбочен и прецизен научен работник и изключително скромен и сърдечен човек.

Доц. д-р Красимира ПЕТКОВА,
Лесотехнически университет

Подписани бяха първите проекти по „горските мерки“ от Програмата за развитие на селските райони

От началото на август 2008 г. стартира приемът на проекти по мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи“ и мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони ПРСР (2007-2013 г.). Държавните горски и ловни стопанства, подпомогнати от ДАГ (ИАГ) и РДГ, подготвиха и внесоха в съответните областни разплащателни агенции проекти за залесителни и възстановителни дейности върху площи от териториалния си обхват на дейност. Към настоящия момент РДГ и съответните ДГС и ДЛС са подготвили и внесли за одобрение **57 проекта**, от които **22 по мярка 223 и 35 проекта по мярка 226**. Общата стойност на проектите възлиза на **4.097 млн. лв. без ДДС (4.916 млн. лв. с ДДС)**. Предадените за одобрение проекти предвиждат извършване на залесителни и възстановителни дейности върху площи в размер на 9.940 хил. дка (2.702 хил. дка по мярка 223 и 7.238 хил. дка по мярка 226).

Първите 37 проекта по „горските мерки“ от Програмата за развитие на селските райони бяха подписани на 13 октомври т.г. в Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция. Договорите бяха подписани в присъствието на председателя на Държавната агенция по горите доц. Георги Костов, изпълнителния директор на ДФЗ-РА Калина Илиева и заместник изпълнителния директор Светослав Симеонов. От общия брой подписани договори 20 са в изпълнение на внесени проекти по Мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи“, а 17 - по Мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“. Това са първите договори за изпълнение на проекти по „горските мерки“, които ще осигурят безвъзмездни европейски средства за нови залесявания и възстановяване на горския потенциал в България по линия на Програмата за развитие на селските райони - подчерта изпълнителният директор на ДФЗ-РА Калина Илиева. От ДФЗ-РА бе съобщено, че по двете „горски мерки“ се обработват още 50 проекта, по които се предвижда да бъдат изплатени общо около 7.2 млн. лв. субсидия.

По ПРСР (2007-2013 г.) са предвидени средства по двете „горски мерки“ в размер на около 70 млн. евро за целия програмен период. За финансова помощ по тези мерки могат да кандидатстват физически и юридически лица, собственици на гори, общините, както и държавните горски и ловни стопанства и националните паркове, които стопанисват държавен горски фонд. Финансираните горски проекти за конкретен бенефициент могат да бъдат на максимална стойност до 300 хил. евро за проект, до 1.2 млн. евро за няколко проекта за целия период на прилагане на Програмата за развитие на селските райони. Безвъзмездната финансова помощ за проектите по мярка 226 е до 100 %.

До настоящия момент в резултат на големите усилия, положени от страна на ДАГ (ИАГ), нейните регионални и местни структури, включващи много разговори и голяма по обем кореспонденция, както и от няколкото срещи на ДАГ с Дирекцията за развитие на селските райони и ДФЗ-РА, организирани и проведени с участието на нашите структури, са налице 33 подписани договора на ДГС и ДЛС с ДФЗ-РА.

Какво е състоянието на внесените проекти от ДГС и ДЛС по наши данни:

- ◆ Брой на одобрените проекти от експертните комисии за осигуряване на прозрачност по ПРСР (2007-2013 г.) към ДФЗ-РА - 34, брой на подписаните договори - 33, в т.ч. 16 договора по мярка 223 за извършване на първоначално залесяване върху 230 дка за около 520 хил. лв. субсидии (при одобрени разходи за над 680 хил. лв.) и 17 договора по мярка 226 за извършване на възстановителни и превантивни дейности върху 430 дка за над 1.420 млн. лева. Общо от ДГС и ДЛС са подписани договори за залесителни, възстановителни и превантивни дейности върху около 660 дка за 2.1 млн. лв., като субсидиите за изпълнение на тези дейности по ПРСР ще възлезе на 1.94 млн. лева.

- ◆ Брой на оттеглените проекти - 4.

- ◆ Брой на неodobрените проекти - 11.

- ◆ Останалите проекти все още не са разглеждани и съответно одобрени или отхвърлени. По мярка 223 има одобрени и четири проекта на недържавни собственици на гори, съответно три на общините Димитровград, Златица и гр. Омуртаг и един на частен собственик на гори и земи от горския фонд.

Какви са проблемите в работата на ДАГ (ИАГ) и нейните структури по ПРСР (2007-2013 г.):

Вътрешни слабости и проблеми:

- ◆ Независимо от проведените обучения и семинари, все още се допускат слабости при изготвянето на проекти от някои местни структури поради недостатъчен капацитет.

- ◆ Липса на достатъчно собствени средства на ДГС и ДЛС за финансиране на заложените в проектите мероприятия и труден и недостатъчно гъвкав механизъм от страна на ДАГ (ИАГ) за кредитирането им.

Проблеми при работата с ДФЗ-РА:

- ◆ Сравнително трудна комуникация с експертите и ръководителите на ДФЗ-РА на всички нива, дължаща се по техни обяснения на много голяма натовареност и вътрешни правила, особено за периода август 2008 - септември 2009 година.

- ◆ Огромно забавяне от тяхна страна на разглеждането и одобряването и/или отхвърлянето на всички проекти по т.нар. горски мерки (съгласно действащите наредби срокът е 3-месечен), като за внесените проекти на структурите на ДАГ този срок продължи, а за някои и продължава около 1 година, независимо от многобройните наши устни и писме-

ни настоявания за ускоряване на процеса.

- ◆ Голямо забавяне на обявяването на одобрените проекти, поканите и подписването на съответните договори с ДГС и ДЛС.

- ◆ Необходими са промени в ПРСР (2007-2013 г.) и съответните наредби за опростяване на изискваната документация и административни тежести и допускане на държавните горски структури от цялата страна до кандидатстване както по вече действащите 2 „горски мерки“, така и по някои от другите мерки от ос 1, ос 2 и ос 3.

За подобряване и ускоряване на работата на структурите на ИАГ по ПРСР (2007-2013 г.) е необходим комплекс от мерки - организационно-технически, обучителни, административни и нормативни, за да може в условията на криза държавните горски структури да кандидатстват и да получат при нормални условия и срокове съответните финансови помощи за извършване на така необходимите залесителни, възстановителни и превантивни мероприятия в горите.

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ - директор на Дирекция „Горска политика“, ИАГ

Честита Коледа
и Новата 2010 година
от

Chemtura

В ДЛС „Ропотамо“

В неделния ден на 1 ноември патрулната двойка ловни стражари от ДЛС „Ропотамо“ - Радостин Димитров и Георги Калудов, чуват лай на кучета и изстрели в м. Паленака. Стигайки до мястото, виждат убита кошута и група хора около нея. Двама от тях побягват, а трима бързо потеглят с мерцедес. Луксозното возило обаче няма шанс пред видялата години УАЗ-ка, защото момчетата предприемат светкавично преграждане. Заради натиск и заплахи от страна на нарушителите, макар и заварени на местопрестъплението до убитата бременна кошута, на двамата горски стражари се налага да извикат подкрепление. На помощ идват и Пенчо Желев и Евтим Георгиев - горските надзиратели от Ловното стопанство, които са на редовно дежурство в района.

Повикана е и Подвижна горска стража на РДГ - Бургас, начело с Петко Лапчев и Огнян Петков. Служители от РПУ - Приморско, също идват бързо. От момента на регистриране на нарушението - 15.10 ч., до 16.30 ч., когато браконьерите са задържани и отведени в РПУ - Приморско, минава малко повече от един час. Акцията е извършена с перфектна организация и всеотдайност на горските служители.

В незаконния лов участват общо шестима души, като единствено кметът на Созопол Панайот Рейзи е притежавал ловна карабина. Обществена тайна в този район е, че това е един от постоянно повтарящите се случаи на браконьерството на високопоставен общинар, служители в полицията на Созопол и други институции в общината. На 27 октомври патрулната двойка Димитров и Калудов е хванала в нарушение директора на Дирекция за стопанисване и управление на общински гори в Приморско, а седмица преди това Подвижната горска стража на РДГ - Бургас, е задържала заместник-ди-

ректора на същото предприятие.

Всички участници в лова, извършен на 1 ноември, са разпитани в РПУ - Приморско. На браконьерите е съставен акт по чл. 84, ал. 2 от Закона за лова и опазване на дивеча. По случая в м. Паленака е образувано досъдебно производство.

Директорът на ДЛС „Ропотамо“ инж. Иван Костов е изключително доволен от достойното поведение на Радостин и Георги. Пред сп. „Гора“ той каза: „Те са съвсем млади момчета и в деня на акцията имат само две седмици служба. Правомерно и смело са постъпили при първото си „бойно кръщение“, пресичайки браконьерския лов на служителя от общинските гори. И в последния случай, при това не разполагайки с бързоподвижна техника, действат според съвестта и закона, не са се уплашили, въпреки че разпознават кмета на Созопол. Благодаря им за тяхната решителност и съвместно изпълнение на дълга. Поведението им е пример за колегията“.

В ДГС - Ихтиман

На 29 октомври рано сутринта край с. Живково Георги Дончев и Юсеин Шакиров от специализираното звено „Горска стража“ засичат две леки коли, натоварени с дървесина. Водачите им не се подчиняват на сигнала за спиране, подаден със стоп-палка. В последвалото преследване едната от колите на нарушителите удря нарочно служебната нива и тя се преобръща. Колата на браконьерите, ударила няколко стълба и ограда на къща, също се преобръща.

Горските стражари са приети за лечение в „Пирогов“ с комочи (на 3 ноември те са изписани за домашно лечение).

Пострадали са леко и двама роми от жигулата, натоварена с крадена дървесина, а втората кола е избягала от мястото на катастрофата. Срещу нарушителите е образувано дознание. **Т**

IN MEMORIAM

На 7 ноември почина на инж. Кънчо Кювбашиев.

Роген е на 29.11.1933 г. в с. Дълбоки, Старозагорска област. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, през 1957 година. Работи последователно в Горските стопанства - Грудово, Гурково и Мъгълдж, а от 1977 до пенсионирането си през 1994 г. е зам. главен директор и главен директор на РДГ - Стара Загора.

Под ръководството на инж. Кювбашиев се разгръща обширна залесителна дейност, като са създадени 30 000 дка нови гори, включително и по оголените склонове на Стара планина. Значително се подобрява и гървобивната дейност с внедряване на нови технологии при извеждане на сечите в горите. Като ръководител на РДГ - Стара Загора, той допринася за подобряване на организацията на горскостопанската дейност в региона. С професионално умение ръководи възобновяването на буковите гори и издига лесовъдската работа на по-високо равнище. Добре подготвен специалист, трудолюбив и почтен, инж. Кювбашиев винаги е уважаван сред колегията.

Поклон пред светлата му памет!

IN MEMORIAM

На 18 ноември почина ст.н.с. I ст. Кръстан Николов Кръстанов.

Роген е на 26 март 1927 г. в София. Завършва Лесовъдния факултет на Селскостопанската академия - София, през 1952 г. Същата година започва работа като научен сътрудник в Научноизследователския институт по горска промишленост, а от 1960 до 1992 г., когато се пенсионира, работи в Института за гората при БАН, секция „Лесоустройство и горска таксация“, на която е ръководител от 1971 г. През 1970 г. защитава докторска дисертация, а от 1976 г. е професор.

В областта на горската таксация ученият самостоятелно и в съавторство от 1959 до 2003 г. разработва разредни обемни сбегови и сортиментни таблици за редица гървесни видове от естествени насаждения и култури, а за всички видове са съставени таблици за височини. Разработва и бонитетни растежни таблици на гървостойките от различни гървесни видове. В областта на лесоустройството има принос в изследванията на техническата зрелост на насажденията и по въпроса за провеждане на непрекъсната едроплощна инвентаризация.

Автор е на 233 публикации, 86 внедрени разработки, 34 гържавни български стандарта и 39 нормативно-справочни документа.

През 1983 г. работи в Алжир. Експерт е в редица международни организации и комисии, член на Съюза на учените в България и на Съюза на лесовъдите в България. Награждаван е с високи правителствени отличия.

Поклон пред светлата му памет!

Национална кампания на WWF за опазване на горите в България

По данни от национално проучване, проведено в периода 27 август - 3 септември 2009 г. от международната природозащитна организация WWF и Агенцията за маркетингови и социални проучвания „Алфа рисърч“, 73.6 % от българите смятат, че изсичането и унищожаването на горите е най-сериозният проблем на българската природа и околна среда. 77.3 % пък заявяват, че държавата не прави достатъчно за опазването на българските гори от изчезване. В отговор на тази статистика стартира кампания за опазване на българските гори, иницирана от международната природозащитна организация WWF в България.

Част от кампанията е национална петиция, която ще бъде внесена в Народното събрание и Министерския съвет. Петицията ще настоява за промени в Закона за горите, които да ограничават корупцията и незаконните сечи, за сертифициране на горите в България по международната система FSC, приета в над 90 държави, за опазване на най-старите естествени гори. Всеки желаещ да се включи в петицията може да го направи на интернет адрес www.wwf.bg.

Константин ИВАНОВ, WWF

Семинар на БУЛПРОФОР

На 11 и 12 ноември в Юндола Браншовото сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи в България "Булпрофор" проведе своя есенен семинар, на който присъстваха над 45 членове на организацията.

По една от темите на семинара, свързана с предстоящата реформа в горите, обстоен коментар направи доц. д-р Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните. Конкретно и непринудено той сподели с частнопрактикуващите лесовъди и горски предприемачи основните моменти, свързани с разделянето на контролните от стопанските функции в държавния горски сектор, с бъдещото законодателство и мястото на горските предприемачи при стопанисването и ползването на горите, взаимоотношенията между държавния и частния сектор, консолидирането на колегията и нейните отговор-

ности пред обществото.

През дните на семинара бяха презентирани и разисквани и темите за сертификацията на горските предприемачи в светлината на наложилите се европейски тенденции, възможностите на Европа като вътрешен пазар на горските предприемачи, като сертифицирани горски контрактори, за съвременната визия за развитие на горските предприемачи, мотивите за разработването на нов Закон за горите, концептуални промени в новото горско законодателство. В представянето на темите и разясненията по тях взеха участие инж. Антоний Стефанов - председател на „Булпрофор“, д-р инж. Ценко Ценов - началник-отдел в Изпълнителната агенция по горите и координатор на експертната група по закона, инж. Тони Кръстев - ръководител на експертната група, д-р инж. Любчо Тричков - директор в ИАГ, доц. д-р Васил Стипцов - преподавател в ЛТУ и водещ одитор в Moody international, доц. д-р Иван Палигоров - декан на Факултет „Стопанско управление“ в ЛТУ и председател на Съюза на лесовъдите в България.

На семинара присъстваха инж. Анелия Почеканска - председател на Национално сдружение „Горовладелец“, инж. Иван Пенков - председател на Управителния съвет на Асоциацията на горските фирми в България, инж. Тихомир Томанов - изпълнителен директор на Асоциация „Общински гори“, ръководители и експерти от Регионалните дирекции по горите в Кюстендил, Велико Търново и Ловеч.

Бе обявено и откриването на нов информационен център на „Булпрофор“ в Сливен към офиса на фирма „Равена лес“ ЕООД с управител инж. Йордан Руснаков. ¶

Участниците в семинара

Цветя пред паметната плоча на Кънчо Колев

С много чувства, цветя и вълнение бе изпълнена срещата на колектива на Държавното горско стопанство в Свиленград с Донка Николаева - дъщерята на Кънчо Колев, лесовъд, убит при изпълнение на служебния си дълг през 1929 година. В негова памет ДГС - Свиленград, тази пролет постави мемориална плоча в м. Кънчовия завой. На 17 октомври да се поклони пред паметта на баща си, който загива, когато тя е само на една година, Донка Колева пристигна от Ботевград, където живее. С нея бяха дъщеря и Елисавета, зет и Христо Преображенски и внучката Десислава. Те бяха посрещнати от инж. Айнур Ибрямова - директор на Регионалната дирекция по горите - Кърджали, и колектива на ДГС - Свиленград, начело с директора инж. Петър Недялков, който има голяма заслуга за възкресяването на паметта на лесовъда Кънчо Колев. Семейството положи цветя пред паметната плоча, срещна се с журналисти и посети исторически места в района на стопанството. Трогнати от посрещането, гостите изказаха своята благодарност

към инж. Недялков за благородното дело, което спомогна паметта за саможертвата на младия лесовъд да не потъне в забравата. ¶

Гост на редакцията

Елена Хайтова, първородната дъщеря на **Николай Хайтов**, е родена през 1947 г. в с. Кулен, Пловдивска област. Завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“, работи известно време като учителка, после е журналист. Автор е на 6 книги, член на Съюза на българските писатели, носител на много литературни награди. Със съпруга си **Никола Гизов** - поет, писател, изследовател на Орфей, имат дългогодишен брак, дъщеря и внуци. Те вървят по различни литературни пътища, но техният семеен път е общ - дълъг, интересен и изпълнен с обич. Което само по себе си е немалко постижение. Те бяха гости на редакцията на сп. „Гора“ и в този брой представяме Елена Хайтова.

- Г-жо Хайтова, защо живеете в Родопите?

- След като завърших българска филология в Софийския университет, отидох в Родопите, за да продължа традицията - професията на моята майка и на чичо ми по бащина линия е учителска. Учителка станах и аз. Освен това вече бяха публикувани „Дивите разкази“ на Хайтов и запалена от тази бащина искрица, пожелах да видя истинските родопчани. Искях да стана по-мъдра и по-добра от срещите с тях. И именно това се случи в моя живот.

- Сред тези срещи навярно е била и съдбовната - с Вашия съпруг Никола Гизов?

- Да, така е. Ние се срещнахме един хубав ден - на Коледа. А животът ни беше като Великден. Никола Гизов не е родопчанин, но повечето хора го смятат за такъв, защото той издигна родопската душевност до небиждани висини - и като поет, и като изследовател. И нашият брак е по-родопски здрав и дълголетен - женени сме вече 39 години.

- Кой от двамата - бащата или съпругът, Ви е поощрил да пишете?

- Когато живеях и учех в Пловдив, изпращах редовно писма на моя баща. По-късно - и свои стихотворения. Той не коментираше моето ученическо творчество, подминаваше с мълчание първите ми поетични опити. До деня, през 1962 г., в който му изпратих стихотворението „Човекът във файтона“. То бе за живота на хората с изчезваща професия файтонджия. И изведнъж получих отзив от баща ми: „Твоето стихотворение е още неугледно по форма, но има силно съдържание. Продължавай да пишеш.“ И аз продължих. Написах книга за Валя Балканска - „Сама сред звездите“, а баща ми разбра за излизането ѝ от печат от колеги.

Човекът, който истински ме е насърчил да пиша обаче, е Никола Гизов. Бях още учителка, а той работеше в смолянския вестник „Родопски устрем“. Познавах се с Николай Хайтов. Той ми даваше задачи - да напиша репортаж, есе. Беше възискателен, но и много внимателен. Когато издадох книгата си „Сама сред звездите“, аз разбрах, че тръгвам по своя пътека. Между двамата творци - Николай Хайтов и Никола Гизов, намерих своя път на изява. И макар отпък напътък да ми ставаше все по-трудно, знаех, че няма да

Вървят ли двамата на дълъг път

изпусна собствената си пътека.

- По какво приличате на баща си?

- Моят съпруг най-точно описва характера ми, като казва, че съм Везувий, вулкан, разбира се. Точно като баща ми. Усмивната, весела, но закачи ли ме някой по някакъв въпрос брутално, драстично, аз кипвам. Не умея да си сдържам емоциите. Имам неговата черта на характера, която не гопада на всички, а именно да казвам истината. И ако другите не я разбират, ставам сприхава. „От гена си не можеш да избягаш“ - обичаше да повтаря баща ми. Харесвам ми бумките, лесното постигане на нещата не ми гопада. Това не е женска, а по-скоро мъжка черта. Представям си, ако бях мъж, ако бях син на Хайтов, който се занимава с литература, как по-яростно щяха да хвърлят камъните върху мен. Но съм жена и сигурно „обрулването“ е смекчено. А на достатъчно удари ми се наложи да отвързвам, особено след като Николай Хайтов си отиде. В некролога по случай кончината му аз написах: „Той ни остави меча на правдата“. Е, налага се понякога

да вада този меч.

**- Книгата Ви „Баща ми - най-дивият разказ“ из-
дадохте след неговата смърт. Не поискахте
или не посмяхте това да стане по-рано?**

- Ако някой ме попита какво искаш - баща ти да е жив и да нямаш книгите си или да си е отишъл от този свят, но да бъдеш изявен творец, ще предпочета, разбира се, първото. Смятам, че приживе Хайтов не би разрешил да има книга за него и то от дъщеря му. Не искаше да прилича на свои колеги, които лансират децата си в литературата. Той по принцип слагаше близките си на по-задно стъпало. Оставяше ги сами да удрят глава. Това е хубаво, но и трудно. Разбра, че подготвям книга, и ми каза: „Пиши, но не избягвай конфликтите. Защото книга без конфликти е една лъскава, мазна боя, която се стича и не остава следа“.

- После написахте и „Гладиаторът Хайтов“...

- Защото исках да опиша не само трудния му живот и това как се ражда писател, но и да разкажа на хората за неговите битки. Той се хвърляше в тези битки с невероятна енергия, опарваше се понякога и пак се бореше за каузите, които смяташе за справедливи. За гроба на Левски, за чистотата на българския език, за горите и природата.

- А „Безумният Орфей“ - книгата за Никола Гигов?

- В този случай послушах завета на моя баща, който казваше, че на хората, които обичаш, на които дължиш много, трябва по-често да засвидетелстваш своята любов. Това е моят начин да кажа колко обичам моя житейски спътник. За 70-годишнината на моя съпруг направих този подарък и нямаш никакви примесения, че той не би я одобрил. А озаглавих тази книга така, защото смятам, че всеки творец трябва да е безумец в най-добрия смисъл, за да поддържа своите идеи пред света, и то цял живот. Темата на живота за Н. Гигов е Орфей. За мен моят съпруг е идеалният човек. Уважавам литературното му творчество. При посещенията ни в различни държави - вече станаха 43, видях и с какво уважение се отнасят хората към неговите изследвания за Орфей. Никола е спокоен и дори когато прави забележки, не наранява. Разбира жена-

та, смята, че тя трябва да бъде закриляна. Той не ме спира да се боря, да пиша и да изследвам.

- Николай Хайтов в творбите си се занимава почти изцяло с мъжки образи, с „мъжки времена“. А в реалния живот не настъпиха ли „женски времена“ в рода Хайтови?

- Това наистина е много интересен момент. Първата внучка на Николай Хайтов е моята дъщеря Елица. Ние ѝ дадохме горско име. Тя има дъщеря, внучката ми - Деница. По една щерка имат и моите братя, синовете на Хайтов от втория му брак. Александър има внучка Катина, която носи името на майката на Николай Хайтов. А Здравец е кръстил своята щерка на баща си - Николета. Всичките са достойни и творчески хора. На баща ми беше някак си мъчно, че неговите деца не го дариха с мъжки наследник, за да продължи името. Но се радваше на един прекрасен женски свят, който не беше от литературни, а от живи личности.

- Вашата дъщеря е художник, нали?

- Да, тя е художник приложник. Живее в Пловдив, преподава изобразително изкуство. Тя също е творец, макар и на друго, нелитературно изкуство. На това учи и своите възпитаници - да израстват с душа на творец. Елица илюстрира и книгата ми „Безумният Орфей“.

Когато Елица беше малка, тя посещаваше дядо си във вилата му в с. Яврово. Те са водили дълги разговори, в които писателят е преподавал първите житейски уроци на малкия човек. Когато казвал: виж мравката колко е малка, а носи товар тройно по-голям от нея, дядо ѝ я е насочвал да бъде трудолюбива. Любовта си към гората тя също има от него. Когато беше студентка, тя нарисуваше портрет на дядо си, който бе окачен във вилата. Днес той се намира в читалище „Николай Хайтов“ в София. В това читалище, което се казваше „Наука“, баща ми е бил председател от 1993 г. до смъртта си.

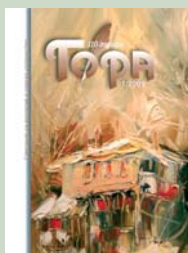
- Правите много за паметта на баща Ви.

- В България има вече много улици, училища, носещи името на Николай Хайтов. Инициативите за това не са лично мои. Моята лична битка бе за името на Родопския драматичен театър в Смолян, градът, който го е удостоил със званието „Почетен гражданин“. В началото, незнайно защо, от театъра не пожелаха за патрон Хайтов. Беше ми и чудно, и болно. В този театър са играни неговите пиеси, той е направил немалко за материалната му база. Но явно поговорката „Никой не е пророк в собственото си отечество“ е жива и днес. Затова започнахме дебати в печата и с подкрепата на видни творци и граждани от цялата страна от 2006 г. театърът вече носи неговото име.

Сега част от наследниците на Николай Хайтов искаме да има музей в родното му село - Яврово. Вилата в Яврово архитектурно повтаря родната къща на писателя, която се е срутила, защото е била много стара. В центъра на селото има паметник с чешма, автор на който е Александър Хайтов. За съжаление всичко отново започва с отрицание. Но аз не спирам да се боря тази идея да стане реалност.

Разговора води Светлана БЪНЗАРОВА
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Скъпи стопани и приятели
на Българската Тора,
Елена пазим и закриляме
зелената волшебница,
за да не ни корят потоците,
а да се гордеем с нашето
родно зеленило. Елена Хайтова
2009г. Смолян

1

Д-р инж. Меглена Плучиева - вицепремиер на Р България: Лесовъдството е инвестиция в бъдещето на страната (Б. Господинов, С. Бънзарова)
Събития и личности изследват, словото остава (Б. Господинов)

Изложения - Трофейното дело е във възход 2008 - годината, която ще се помни

Професионални състезания - Секачи премериха сили (Б. Господинов)

Национални съвещания - Перспективи за горските пътища (Р. Михайлов, П. Врачовски)
Структури към Държавната агенция по горите (списък)

Институтът за гората на 80 години (А. Александров, Б. Роснев, Х. Цаков)

Делнични срещи - Да - с „Шипкалес“ (С. Бънзарова)

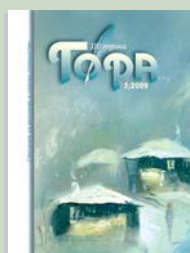
IFSS разглежда България - Маршрути на 36-тия Международен симпозиум на бъдещите лесовъди (Ч. Желев)

Нови книги

В природните паркове - Много злато в „Златни пясъци“

Фотоконкурс „Старейшините“

Център за природозащитни дейности във Враца (С. Бънзарова)

2

Инж. Йордан Радославов - зам.-председател на ДАГ: Имаме добра законова рамка, трябва да работим (С. Бънзарова)

Орден „Дружба“ за инж. Васил Калинов

Делнични срещи - Ще отговорим на предизвикател-

ствата (Е. Попова)

Ловно стопанство - Муфлонът в ДЛС „Женда“ (И. Петров, Ф. Рамаданов)

План за управление на вълка (Е. Цингарска)

Ловно стопанство - Отново за вълка (Г. Стенин)

Памет - Неуморим борец за създаване на интензивно и културно ловно стопанство (Г. Стенин)
Ценоразпис за организиран ловен туризъм в Р България през 2009 г.

130 години горска служба, 110 години горски печат, 100 години Съюз на лесовъдите - Горската история в горските издания

Държавната агенция по горите - партньор в действащи международни проекти (Л. Тричков)

Актуална тема - Ускорено производство на биомаса

Интервю - Д-р Бертолд Хайнце - Институт за горска генетика - Австрия: България има добри перспективи (Я. Найденов)

Стратегически действия - Осигуряване на ефективна стопанска година

Гост на редакцията - Светла Сокачева: С очистиения от злобите на всекидневието дух заставам пред личността на дядо ми (С. Бънзарова)

Годишнини и юбилеи

Състезания

Фотоконкурс „Старейшините“

3

„Гора“ представя - Национален фонд „Българска гора“ - дейности и перспективи (А. Добрев, Ю. Стефанов, А. Даков)

Интервю - Инж. Руслан Михайлов - директор на Дирекция „Стопански дейности в ДГФ“: В критични ситуации усилията трябва да се обединят (Ю. Събчева)

Наука и практика - Критичният обем на добиваната дървесина (Д. Георгиева)

Срещи - Горският стражар Йосиф Чолаков: Наградата е гордост и задължение (Е. Попова)

Изложения - Москва предлага необятен лов (Б. Господинов)

Опазване на горите - отчет и анализ за дейността на ДАГ през 2008 г. (Н. Пиронков, М. Иванов, В. Константинов)

Държавна агенция по горите - длъжности и телефони

110 години горски печат - Първите издания

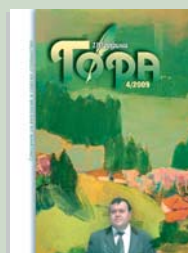
Лесозащита - Здравословното състояние на горите (С. Балов)

Пред Седмичата на гората - Разказ в зелено за минало и днес - ДЛС „Болярка“ със 125-годишна история (Е. Попова)

Нови книги

Гост на редакцията - Доц. д-р Александър Ташев: Никога не се предавай (С. Бънзарова)

Приключи фотоконкурс „Старейшините“

4

Седмича на гората 2009

- С традиции в историята, с любов в сърцето (С. Бънзарова)

Приветствие на доц. Стефан Юруков - председател на ДАГ, по повод официалното откриване на Седмичата на гората

Лесовъдът е сложил сърцето си в корена на гората

Кърджали прекланя глава пред делото на предците (Б. Янговозов)

Кой е Кънчо Колев? (А. Куманов)

Денят на преклонение

Тук отново ще има гора (Б. Господинов)

Младата седмича

Празникът на гората в страната (С. Терзиев, М.

Михайлов, Н. Каварджиков)

Семинар на „Булпрофор“ в Юндола
Изложения - Най-новото на ТЕХНОМЕБЕЛ бе ТЕХНОФОРЕСТ (Е. Попова)

Международна изложба „Природа, лов, риболов“

- Традиции, отстоявани 15 години (Ю. Събчева)
Празнична среща в града на Вела (С. Бънзарова)

Конкурс за разказ „Така си беше“ - Как спасихме фиданките от зайци (Е. Джунински)

Приоритети на Асоциацията на общинските гори
Вицепрезидентът на Федерацията на европейските горски общини Пиер Грандадам пред сп. „Гора“: Ще можем да защитаваме по-добре общите интереси на горите

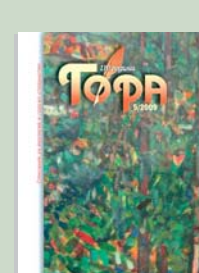
Юбилеи - Приемственост между миналото и настоящето (С. Шулев)

Изложби - „Лов и куче“ - отново на високо равнище (Е. Божилова)

Галерия - Иван Яхнаджиев - човекът, който сам решава (С. Бънзарова)

Делнични срещи - Нов живот създава Джулунца (Л. Лозанова)

Нови книги

5

Българските гори през погледа на Световната банка

България - бележки относно политиката за управлението на горския сектор (А. Митчел)

Национални състезания - Горски многобой в Тетевенския балкан (Ю. Събчева)

Съюзен живот - Пътущ семинар на лесовъдите ветерани (Ц. Найденова)

Гори и екология - Климатичните промени и екологичния риск (Н. Стоянова)

Горите в България се нуждаят от по-добра защита (В. Рътарова)

Екосвят - Електричество от биологични отпадъци

Природата под закрила - Националният ден на природните паркове - защо не всяка година?

Срещи - Инж. Продан Проданов - носител на отличието „За цялостен лесовъдски принос“: Отново бих избрал професията на лесовъда (Б. Господинов)

Горски пътища - От старо - ново (С. Бънзарова)

Гости на редакцията - Натали Петрова и Петър Атанасов: Планинарството означава много по-широк поглед върху живота (Е. Попова)

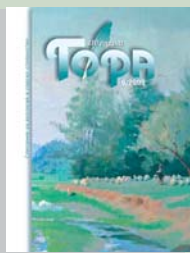
Екосвят - Биомасата - основен източник на енергия за бъдещето

Попътен вятър за абсолвентите (Е. Попова)

Пътешествия - Очарователно съчетание на история, архитектура и природа (Г. Петрушев)

Екосвят - Ден на доброволчеството в Природен парк „Витоша“ (Ю. Михайлова)

Енергия от вятъра (Д. Лазов)

6

Среци - Инж. Василий Маринковски - директор на РДГ - Кюстендил, носител на званието „Лесовъд на годината“ за 2008 г.: Трябва да икономизираме горското стопанство (С. Бънзарова)
XVII конгрес на Съюза на европейските лесовъдци -

Политически приоритет за горския сектор (Б. Господинов, А. Петракиева)

История - 60 години преносими горски въжени линии в България (В. Василев)

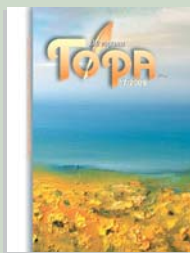
Ловно стопанство - Състояние на дивечовите запаси в България (Ю. Русев)

Ловно стопанство - Ефективност на отстрела на дива свиня в Западна България (И. Петров)

Мнение - Многофункционалното управление на горите: мит или действителност? (К. Богданов)
Фестивал на зеленката - В Странджа на празник с цвят и уханье (С. Бънзарова)

Пътешествия - Към перлата на Адриатика (Г. Петрушев)

Етъра говори - „Миналото да стане видимо...“ (С. Бънзарова)

7

Европейски практики - Отгледните сечи - възможност за природосъобразно производство на качествена дървесина (М. Борисов, Ц. Ценов, Г. Попов, Й. Щелцер, В. Матайс)

Саарландската концепция - крачка към природата

(Ю. Събчева)

„Гора“ представя - Браншови, синдикални, предприемачески, общински организации и сдружения, свързани с горското стопанство

35 години обучение по екология и опазване на околната среда в ЛТУ - Опит, успех, авторитет,

бъдеще (А. Ковачев)

Подпомагане при реформата на горския сектор в България (М. Зутер)

Актуално - Среца по проблемите на дърводобива (К. Аспарухов)

Среци - Горските разсадници на „Осогово“ (М. Велинова)

В царството на Царево (Ю. Събчева)

Конференция - Ролята на горското стопанство в селските региони

Споделено - Лесовъдството е основният стълб за развитието на селските региони (интервю с македонските специалисти Н. Велковски, Д. Скендерски и А. Трендафилов)

Зелени слънца изгряха над Шуменското плато (Д. Иванова)

8

Интервю - Доц. Георги Костов - председател на ДАГ: Реформирането на горския сектор е задължително условие за реалното ни приобщаване към Европа (Б. Господинов)

Законотворчество - Първа работна среща за

нов Закон за горите (Б. Господинов)

Коментар - Управление на качеството в горския сектор (В. Стипцов)

Анализи - Пожарите и пожарната опасност в горите (К. Любенов, В. Константинов)

Саарландският лесовъдски метод - Хубертус Ленхаузен - началник-отдел към Държавното горско предприятие „Саарфорст“: Предимствата са: природосъобразно и икономически изгодно (С. Тодоров)

70 години ДГС - Свиленград - Достойни продължители на богатата история (А. Куманов)

Горска техника - Машины за дърводобив, произведени в България (Д. Динев)

Европейски практики - Биомасата като възобновяем източник на енергия в Чехия (Д. Камбурова)

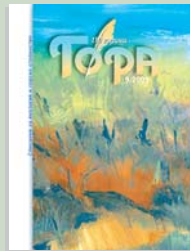
Натура 2000 - Република Кипър с 36 зони (А. Пет-

ракиева)

Юбилей - Чл.-кор. Боян Роснев на 70 години (Г. Стенин)

Гост на редакцията - Донка Кънчева Николаева: Съдбата ми взе баща, а ми даде за живея и за него (С. Бънзарова)

Конкурс за разказ „Така си беше“ - Мечката (Г. Петрушев)

9

100 години СЛБ - История, традиции, бъдеще
Активна позиция в горската политика (интервю с Хакан Нистранд - президент на UEF)

Политиците управляват горите за 5 години, а лесовъ-

дите - за 100 (интервю с Евре Немос - секретар на UEF)

Дискусия - Инж. Христо Делин: Новите пазарни условия изискват гъвкави решения

Инж. Стоян Копралев: Защо се налага промяна на горския сектор?

Инж. Венелин Радков: Всеки от нас трябва да се включи със своите идеи

Проф. Димитър Коларов: Дайте шанс на професионализма

Инж. Петър Абрашев: Възможностите и потенциалът на горското стопанство

Предизвикателства - Красимир Дачев: Защо методично ни убиват? (Б. Господинов)

Мнение - Връщането на горите на наследниците на цар Фердинанд и Борис III (Х. Въчковски)

Нови книги

Среци - Елите на Величко Гагов (Г. Петрушев)

Горска техника - Перспективи за развитие (Д. Динев)

Гост на редакцията - Инж. Николай Филипов: Изгради имиджа на един добър сервиз (С. Бънзарова)

Горите по света - Горите на Монголия (А. Александров, Х. Цаков, Д. Тсогтбаатар)

110 г. горски печат - Организация и орган

18 години качествени услуги и продукти

НА ВСИЧКИ НАШИ КЛИЕНТИ И ПАРТНЕРИ

ВЕСЕЛА КОЛЕДА
и ПОЛЗОТВОРНА НОВАТА
2010 ГОДИНА!

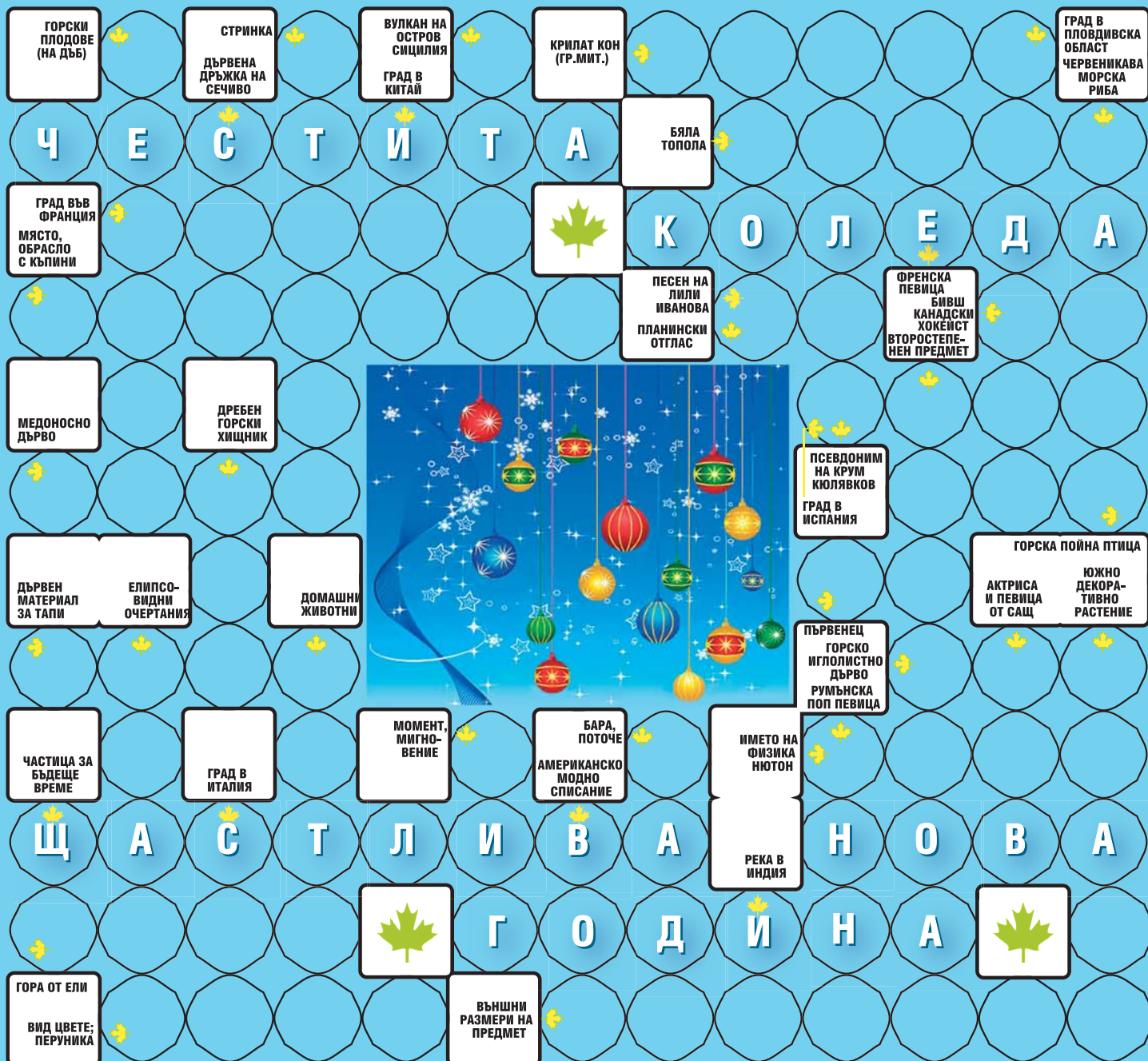
eco & forest consult. company
пролес engineering Ltd.
инженеринг ООД

www.proles.bg
e-mail: info@proles.bg, sales@proles.bg

Бъди по-добър!

“КАВЕКО инженеринг” ООД

Весели празници!
С най-добри
благопожелания!

РЕЧНИК: ИАН, ЛАРАН, НАВА, САР

СТЕФАН КРЪСТЕВ

РЕКЛАМНО - ИНФОРМАЦИОНЕН ВЕСТНИК

Земеделска ТЕХНИКА

Каталоген номер 309

Адрес на редакцията:
1712 София,
жк. "Младост 3", бл.355, вх.Д ет.2, ап.6.
тел./факс 02/875 85 49,
тел. 02/876 50 67; 0888/34 60 16
e-mail: zt@zemedelskatehnika.com
www.zemedelskatehnika.com

Абонамент 2010 г.

☒ 2 лв. за 1 месец;	☒ 6 лв. за 3 месеца;
☒ 12 лв. за 6 месеца;	☒ 24 лв. за 12 месеца

В редакцията 20 лв. за 12 месеца

*Вашата Връзка с
прогреса в земеделието!*

ОТГОВОРИ НА
КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ
БРОЙ 9/2009:

ВОДОРАВНО: Карамитев
(Апостол). Санитари. Алма
матер. Епсилон. Ода.
„Нак“. Щик. Сар. Цар.
„Оро“. „Кара Танас“. Тарикати. Катамаран.

ОТВЕСНО:
„Наследницата“. Рампа.
Карат. Танас. Ра-Ра. Мими.
Тим. Митал (Прамод). Ака.
Татон. Сонар. „Герена“. Арата (Убалдо). Вир.
Керосин.

ЕКОТЕХПРОДУКТ

*Пожелава на всички свои
настоящи и бъдещи клиенти
щастлива и успешна
Нова 2010 година!*

1186 София, ул. „Стар Лозенски път“ 38
тел/факс: 02/ 947 17 10, 462 7035
www.ecotechproduct.com, office@ecotechproduct.com

Сервиз **РУБИН**

*Пожелава на клиентите си
безаварийно пътуване
през Новата година!*

ПРЕДЛАГА:

Мицубиши 2200,
2.5 TDI, 2008 г.,
пробег - 9000 км.,
136 к.с.,
цена с ДДС -
36 000 лв.

Мицубиши Паджеро,
3.2 DID, 160 к.с.,
19 000 км, дизел,
цена с ДДС -
60 000 лв., с право
на данъчен кредит.

За информация: GSM 0888 543 953

**Много
яко!!!**

**Новото устройство за заточване на банцигови
ленти в промишлени условия**

- Двигател с мощност 0,75 кВт и скорост на въртене 2800 об/мин
- По-голям заточващ диск – с диаметър 203 мм
- Централен пулт за управление
- За банцигови ленти с ширина от 25 мм до 75 мм

Екотехпродукт ООД
София 1186, ул. Стар Лозенски път 38, тел/факс: 02/979 17 10, 4627035
тел.: 0899 133 107, office@ecotechproduct.com

WWW.WOOD-MIZER.BG

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg

ХУСКВАРНА
*поздравява своите приятели
с Коледните и Новогодишните
празници!*